

Dr Magdalena Tomala
Katedra Krajów Europy Północnej
Wydział Prawa, Administracji i Zarządzania
Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

Dr Magdalena Tomala: Autoreferat

Załącznik 2a

AUTOREFERAT PRZEDSTAWIAJĄCY OPIS DOROBKU I OSIĄGNIĘĆ NAUKOWYCH W JĘZYKU POLSKIM

1. Imię i nazwisko:

Magdalena Tomala

2. Posiadane dyplomy i stopnie naukowe z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej.

- licencjat na kierunku Zarządzanie, Wydział Zarządzania i Administracji (2000 r.) Akademia Świętokrzyska im. Jana Kochanowskiego w Kielcach.
- licencjat na kierunku Ekonomia, Wydział Zarządzania i Administracji (2001 r.) Akademia Świętokrzyska im. Jana Kochanowskiego w Kielcach.
- magister Zarządzania, Wydział Administracji i Zarządzania Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach (2002 r.);
- tytuł pracy magisterskiej: *Polityka regionalna Unii Europejskiej*
- stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce nadany uchwałą Rady Instytutu Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Jagiellońskiego z dnia 19 czerwca 2007 roku;
tytuł rozprawy doktorskiej: *Wymiar Północny w polityce Unii Europejskiej;*
- dyplom studiów podyplomowych: Menadżer Projektu Badawczo-Rozwojowego, Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu, Wydział Zamiejscowy w Chorzowie (2013 r.).

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych.

Od 1 października 2002 roku jestem zatrudniona na Wydziale Prawa, Administracji i Zarządzania¹ Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach² w Katedrze Krajów Europy Północnej³. Początkowo na stanowisku asystenta, zaś od 1 października 2007 r. na

¹ Wydział Prawa, Administracji i Zarządzania powstał 01.10.2015 w wyniku przekształcenia Wydziału Zarządzania i Administracji.

² Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach powstał w dniu 01.10.2011 r. w wyniku przekształcenia Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach (21.03.2008-30.09.2011), wcześniej Akademia Świętokrzyska im. Jana Kochanowskiego w Kielcach (01.09.2000-20.03.2008), bazą była zaś Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Jana Kochanowskiego w Kielcach (od 01.10.1973).

³ Katedra Krajów Europy Północnej powstała w wyniku przekształcenia Zakładu Integracji Europejskiej w Instytucie Zarządzania.

stanowisku adiunkta. Wydział jest moim podstawowym i jedynym miejscem pracy w rozumieniu przepisów prawa o szkolnictwie wyższym.

4. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zm.):

a. tytuł osiągnięcia naukowego/artystycznego, autor/autorzy, tytuł/tytuły publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa):

monografia: Magdalena Tomala, *Grenlandia w systemie stosunków międzynarodowych w świetle teorii Immanuela Wallersteina systemów-światów*, Wydawnictwo UJK, Kielce 2016.

b. omówienie celu naukowego/artystycznego ww. pracy/prac i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania.

W mojej dotychczasowej pracy naukowej wyraźnie zaznaczają się dwa obszary badawcze. Pierwszy z nich dotyczy badań z zakresu stosunków międzynarodowych w regionie Morza Bałtyckiego oraz w regionie nordyckim, drugi obejmuje obszar Arktyki.

Badanie stosunków międzynarodowych w regionie High North wynika nie tylko z moich zainteresowań badawczych, ale też z pracy naukowo-dydaktycznej w Katedrze Krajów Europy Północnej w Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach. Na dorobek naukowy składa się monografia pt. *Grenlandia w systemie stosunków międzynarodowych w świetle teorii Immanuela Wallersteina systemów-światów*.

Prace nad monografią rozpoczęłam w związku z udziałem w przygotowaniu pierwszego spotkania członków Zespołu Nauk Społecznych i Historii Polskich Badań Polarnych Komitetu Badań Polarnych PAN. Dnia 1 marca 2012 r. pod przewodnictwem prof. dr. hab. Ryszarda M. Czarnego dołączyłam do Zespołu, którego badania były ściśle związane z regionem Arktyki. Ukierunkowałam moje zainteresowania badawcze na poznanie specyfiki rozwoju znaczenia obszarów polarnych w ramach nauk społecznych. Otrzymałam także zaproszenie (wraz z prof. dr. hab. Krzysztofem Kubiakiem) do zorganizowania panelu społecznego podczas 35 Sympozjum Polarnego, *New perspectives in polar research*, wystosowanym przez Uniwersytet Wrocławski oraz Komitet Badań Polarnych, które odbyło się we Wrocławiu w dniach 5–7 czerwca 2014 r. Wówczas miałam okazję prezentować pierwsze efekty swoich badań w referacie pt. *The Role of Greenland in the Arctic*. Stały się one przyczynkiem do pogłębienia badań nad kształtowaniem odrębności i samodzielności Grenlandii w kontekście stosunków międzynarodowych.

Wywód został przeprowadzony na gruncie nauk społecznych, w dyscyplinie nauki o polityce, subdyscyplinie nauki o stosunkach międzynarodowych. Jego wartość epistemologiczna uzależniona jest nie tylko od przedmiotu poznania i stopnia jego złożoności, ale także od zastosowanych metod badawczych⁴.

Odnosząc się do szkoły neorealizmu politycznego, założyłam, iż w polityce Grenlandii najważniejsze są interesy i cele, nie zaś uniwersalne wartości, co powoduje w działaniach politycznych konieczność polegania na sile⁵. Maksymalizacja siły i wpływu są najważniejszymi celami, jakie zamierzają osiągnąć władze Grenlandii. Sama władza, co

⁴ B. Krauz-Mozer, *Metodologiczne problemy wyjaśniania w nauce o polityce*, Kraków 1992, s. 66.

⁵ Zob. T. Łoś-Nowak, *Stosunki międzynarodowe. Teorie, systemy, uczestnicy*, Wrocław 2000, s. 62.

w warunkach grenlandzkich doskonale widać, ulega przeobrażeniu. Historycznie polega ona na przymusie i dominacji metropolii, co w ostatnich latach ulega powolnej zmianie.

W strategii badawczej kierowałam się teorią centrum – peryferie I. Wallersteina. W jej ramach dokonałam conceptualizacji problemu badawczego, polegającego na zdefiniowaniu pojęć i wskaźników wykorzystanych do jego opisu. Uwzględniłam w swoich badaniach podział świata na „centrum” („rdzeń”), „peryferie” i „półperyferie” ze względu na funkcje wobec światowego systemu kapitalistycznego. Centrum (rdzeń) oznacza silne państwa rządzące, które kontrolują światową gospodarkę i narzucają swoją wolę pozostałym. Peryferia z kolei to źródło surowców oraz taniej siły roboczej. Państwa te są słabe, kontrolowane oraz wyzyskiwane przez centrum (oraz półperyferie), które robi wszystko, aby nigdy nie wydobły się ze stanu zależności. Podobny schemat centrum i peryferii zastosowali Eisenstadt i Rokkan. Według nich celem ruchów peryferyjnych jest autonomia w ramach państwa, a ostatecznie – niepodległość. Centrum odpowiada na wyzwanie poprzez politykę unifikacji – gospodarczą, kulturową czy językową – czynioną na przykład za pomocą uniformizującej edukacji. W tym ujęciu problem peryferyjności związany jest z centralizacją polityczną państwa, z narzucaniem przez centrum kultury i języka, a także z nierównomiernym rozwojem gospodarczym. Państwo narzuca całemu społeczeństwu pewien model kultury i instytucji, który tworzy dominujący w państwie naród, jego zwyczaje, tradycje, prawa. Grupy etniczne szukają *modus vivendi* z dominującym narodem, ale nie przyjmują modelu większości, skazującego je na niebyt. Przekładając to na realia grenlandzkie, centrum oznacza metropolię duńską – rdzeń, peryferie zaś – obszary Wyspy. **Czy zatem Grenlandia ma szanse na suwerenność oraz zerwanie stosunków z metropolią? Celem niniejszego opracowania nie była jednoznaczna odpowiedź na tak postawione pytanie, ale wskazanie na elementy, czynniki, które mogą w przyszłości zdecydować o zmianie statusu Wyspy na arenie międzynarodowej.**

O nowatorskim charakterze opracowania „Grenlandia w systemie stosunków międzynarodowych w świetle teorii Immanuela Wallersteina systemów światów” świadczą stosowane w pracy metody i narzędzia badawcze.

Warto zwrócić uwagę na prowadzoną dyskusję w ramach opracowania o sile i potęgę państwa w regionie z takimi autorami jak: Ch. Doran, A. Wojciuk, M. Klejnowski,, D. Kondrakiewicz, M. Sułek. W analizie potęgi Grenlandii na arenie międzynarodowej uwzględniłam tezy J.T. Hryniewicza⁶, który ocenia korzyści i straty płynące z uczestnictwa w globalnej gospodarce z perspektywy teorii centrum-peryferie (aspekt teoretyczny opracowania). Należy podkreślić, iż w polskiej literaturze przedmiotu większość artykułów, dotyczących zastosowanej przeze mnie teorii I. Wallersteina, ogranicza się do analizy jego dzieł, w tym przede wszystkim teorii systemów-światów⁷.

Aby przedstawić zamierzenia badawcze, dokonałam analizy relacji Grenlandii w sferze gospodarczej, politycznej, kulturowej czy wreszcie w relacjach z przyrodą. Pozwoliło mi to ukazać wieloaspektowość i złożoność współzależności Grenlandii w stosunkach międzynarodowych. Należy podkreślić, iż w pracy wykorzystywałam analizę ilościową, która obok badań jakościowych, potwierdza wysuwane wnioski. Badania ilościowe oparłam na teorii cyklu siły, które zaprezentował Ch.F. Doran w pracy *The Politics of Assimilation: Hegemony and Its Aftermath*. Użyłam stosowanego przez Ch. F. Dorana wzoru na potęgę państwa, ale zmodyfikowałam go do zbadania regionu. Istotną cechą tego podejścia jest zastosowana

⁶ J. Hryniewicz, *Teoria „centrum-peryferie” w epoce globalizacji*, „Studia Regionalne i Lokalne” nr 2(40), 2010, s. 5-27.

⁷ Zob. T. Zarycki, *Interdyscyplinarny model stosunków centro-peryferyjnych. Propozycje teoretyczne*, „Studia Regionalne i Lokalne” nr 1(27)2007; G. Ziewiec, *Wallerstein i Fukuyamy prognozy systemu kapitalistycznego*, „Gospodarka Narodowa” nr 1-2/2009; A. Mielcarek, *Relacja centrum-peryferie w teorii rozwoju kapitalizmu Immanuela Wallersteina*, „Współczesne Problemy Ekonomiczne” nr 7(2013); A. Bajerski, *Problemy wydzielenia peryferii społeczno-gospodarczych*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” Rok LXX, zeszyt 2-2008.

forma prezentacji danych w postaci kołowej (inna niż u Dorana), która pokazuje zajmowane przez podmioty stosunków międzynarodowych role w regionie. Wykorzystana metoda ilościowa pozwoliła mi pokazać skalę oraz zakres zależności między badanymi państwami, w tym różnice potencjału każdego państwa indywidualnie, jak również w ramach bloków współpracujących ze sobą podmiotów stosunków międzynarodowych.

Ponadto praca wnosi do nauki o stosunkach międzynarodowych wiedzę z zakresu roli i znaczenia Grenlandii na płaszczyźnie międzynarodowej. Temat ten jest często pomijany w literaturze polskiej. W tym właśnie kontekście badanie problematyki zmian stosunków międzynarodowych w badanym regionie z pewnością oferuje istotny wkład zarówno w poznanie najnowszej historii stosunków międzynarodowych jak też w wyjaśnienie i zrozumienie ich współczesnego oblicza.

Można jedynie wspomnieć o opracowaniu A. Jahna⁸ z 1969 r., która to praca nie ma jednak *stricto* charakteru politologicznego, a została napisana pod wpływem polskiej wyprawy naukowej do Grenlandii Zachodniej w 1937 r. Jak wskazuje sam autor praca ma podwójny charakter. Z jednej strony prezentuje typ opisu geograficznego – opis wrażeniowy, czyli tzw. geografę malowniczą, oraz opis naukowy, czyli geografę rozumową. Obecnie podstawy naukowej wiedzy na temat Grenlandii dopiero się w Polsce tworzą (co może wynikać z peryferyjności Grenlandii w systemie stosunków międzynarodowych oraz braku kontaktów między Polską a Grenlandią). Tę lukę wypełniają indywidualni badacze, tacy jak: M. Brańka⁹, K. Szwed¹⁰ czy K. Dośpiał-Borysiak¹¹, którzy w swoich artykułach podejmują badania nad statusem Grenlandii w świecie. Inni autorzy, jak: K. Kubiak¹², R.M. Czarny¹³, M. Łuszczuk¹⁴, przy okazji problematyki arktycznej również wspominają w swoich pracach o kwestiach grenlandzkich. Warto wspomnieć, iż w 2017 r., rok po zakończeniu prac nad książką na temat Grenlandii, ukazało się interesujące opracowanie, przygotowane przez prof. dr hab. Mariana Grzybowskiiego pt. *Dania. Zarys systemu ustrojowego*.

W literaturze międzynarodowej problem suwerenności Grenlandii jest bardziej dostrzegany niż w Polsce. Należy zwrócić uwagę na analizę, której dokonał M. Vedby Rasmussen w książce *Greenland Geopolitics: Globalisation and Geopolitics in the New North*¹⁵. Autor zwraca uwagę na kwestie posiadanych surowców energetycznych oraz aspekt współpracy w zakresie bezpieczeństwa w kontekście odzyskania niepodległości przez Grenlandię. Z kolei A. Kjær Sørensen¹⁶ analizuje drogę Grenlandii do niepodległości w XX w. Zainteresowanie międzynarodowe Grenlandią, związane z potencjalnymi zyskami z wydobywania surowców, przyczyniło się też do opublikowania wielu raportów, opisujących potencjalne korzyści Grenlandii z uniezależnienia się od Danii¹⁷.

Dla opisanie i zrozumienie wskazanych zmian niezbędne było udzielenie odpowiedzi na pytanie: **jakim przeobrażeniami ulega rola Grenlandii, jaką odgrywa na arenie międzynarodowej na początku XXI wieku?** Tak postawione pytanie wymagało wskazania hipotezy badawczej, która brzmiała: **z uwagi na strategiczne położenie Grenlandii**

⁸ A. Jahn, *Grenlandia*, Warszawa 1969.

⁹ T. Brańka, *Znaczenie Grenlandii w polityce Danii oraz we współczesnych stosunkach międzynarodowych*, w: *Arktyka na początku XXI wieku*, red. M. Łuszczuk, Lublin 2013.

¹⁰ K. Szwed, *Autonomie duńskie na drodze do uzyskania niepodległości*, „Ius et Administratio”, nr 2/2013.

¹¹ K. Dośpiał-Borysiak, *Gdy Pęka lód. Polityka Unii Europejskiej wobec Arktyki*, „Analizy Natolińskie” nr 1(49), Warszawa 2011.

¹² K. Kubiak, *Interesy i spory państw w Arktyce*, Wrocław 2009.

¹³ R.M. Czarny, *High North. Między geografą a polityką*, Kielce–Trnava 2014.

¹⁴ M. Łuszczuk, *Ewolucja ról międzynarodowych w Arktyce*, Lublin 2015.

¹⁵ M. Vedby Rasmussen, *Greenland Geopolitics: Globalisation and Geopolitics in the New North*, Copenhagen 2013.

¹⁶ A. Kjær Sørensen, *Denmark-Greenland in the twentieth Century*, Copenhagen 2007.

¹⁷ The Committee for Greenlandic Mineral Resources to the Benefit of Society, *To the benefit of Greenland*, Greenland 2014.

w międzynarodowym układzie zależności między państwami arktycznymi jej rola ulega zmianie z peryferii na półperyeria.

Efekty badań prezentowałam na konferencjach naukowych w okresie 2014–2016. Najważniejsze z nich to: I Ogólnopolski Kongres Europeistyki Polska w procesie integracji europejskiej – dekada doświadczeń, który odbył się w dniach 18–20 września 2014 r. w Warszawie, gdzie byłam moderatorem panelu pt. *Unia Europejska wobec problemów Dalekiej Północy*. Z kolei kwestie związane z zastosowaną w pracy teorią Immanuela Wallersteina systemów światów miałam okazję konsultować z badaczami podczas III Ogólnopolskiego Kongresu Politologii, który odbył się w Krakowie w dniach 22–24 września 2015 r. Wówczas miałam możliwość moderowania panelu pt. *Badanie zależności między państwami*. Poprzez czynny udział w konferencjach naukowych, gdzie prezentowałam wybrane rezultaty pracy nad rolą Grenlandii w stosunkach międzynarodowych (zob. poniżej) starałam się przyczynić do rozwoju polskiej nauki i wypracowaniu wielopłaszczyznowego spojrzenia na problematykę obszarów peryferyjnych w stosunkach międzynarodowych.

Drugi kierunek prac nad książką związany był z zastosowanym w pracy warsztatem metodologicznym. W dniach 16–17 września 2014 r. wzięłam udział w zorganizowanych na Uniwersytecie Warszawskim V Ogólnopolskich Warsztatach Metodologicznych dla Doktorantów i Habilitantów. Przedstawiłam tam koncepcję rozprawy habilitacyjnej pt. *Grenlandia w stosunkach międzynarodowych*. Uzyskane wskazówki oraz komentarz profesorski (prof. dr hab. Jacek Czaputowicz, prof. dr hab. Janusz Ruszkowski, prof. dr hab. Katarzyna Sobolewska-Myślik) pozwolił mi sprecyzować tytuł oraz podkreślić zastosowanie podejścia teoretycznego dla weryfikacji stawianej w pracy hipotezy. Ostatecznie tytuł rozprawy habilitacyjnej przybrał formę: *Grenlandia w systemie stosunków międzynarodowych w świetle teorii Immanuela Wallersteina systemów-swiatów*.

Grenlandia z racji specyfiki geograficznej przez stulecia znajdowała się na peryferiach polityki międzynarodowej. Wyrażało się to przede wszystkim w ograniczonej możliwości decydowania o sobie oraz braku stałych, rozbudowanych relacji między jej mieszkańcami a innymi podmiotami stosunków międzynarodowych. Początek XXI wieku może być przełomowym momentem na drodze budowy niepodległości Grenlandii, tym samym jej uczestnictwa w życiu międzynarodowym. Możemy dostrzec dynamiczny wzrost aktywności związanych z Wyspą, obejmujący między innymi rozwój stosunków międzynarodowych. Powiązane jest to z synergicznym efektem oddziaływania wielu czynników, wśród których najważniejsze znaczenie ma: ocieplenie klimatu, przyczyniające się do odsłaniania niedostępnych dotychczas surowców naturalnych; postęp technologiczny, który stwarza lepsze i bezpieczniejsze możliwości ich wydobywania.

Czynniki te w połączeniu z innymi uwarunkowaniami: politycznymi, gospodarczymi, kulturowymi, przyczyniają się do wielowymiarowej transformacji tego północnego obszaru polarnego, jak też do zmiany jego roli w polityce międzynarodowej.

Obserwowana intensyfikacja aktywności w tym obszarze przekłada się na zmianę znaczenia politycznego i gospodarczego oraz w dziedzinie bezpieczeństwa międzynarodowego dla wielu państwowych i transnarodowych uczestników stosunków międzynarodowych. Wśród podmiotów, zainteresowanych zmianami na Grenlandii, należy wymienić: Królestwo Danii, Unię Europejską, Chiny, Federację Rosyjską, Stany Zjednoczone.

Opracowanie i interpretacja materiałów spowodowały posłużenie się metodami adekwatnymi do kolejnych etapów procesu badawczego. **Miały one na celu zbadanie miejsca, jakie zajmuje Grenlandia w stosunkach międzynarodowych.**

Praca składa się z czterech rozdziałów. Rozdział I *Zależności między państwami w procesie globalizacji* miał na celu zrozumienie procesów i wydarzeń na scenie międzynarodowej, które wpłynęły na pozycję oraz odgrywane przez Grenlandię role w środowisku

międzynarodowym. W konsekwencji metoda analizy treści zawarta w tym rozdziale pozwoliła zrozumieć, przed jakimi dylematami stoi dziś społeczność Wyspy. Pierwsza część pracy została poświęcona globalizmowi¹⁸, który zmienił zdolność wyjaśniania zachodzących procesów przez dotychczas istniejące koncepcje oparte na państwie. W ramach omówienia teorii globalistycznych szczególnie nacisk położyłam na teorii zależności, rozwijające się w latach 60. XX w., zwłaszcza w państwach Ameryki Łacińskiej (Raul Prebisch). Takie podejście miało na celu uwypuklenie założeń oraz celów, jakie stawiali sobie w tamtym czasie badacze stosunków międzynarodowych, w tym próbę odpowiedzi na pytanie o przyczyny rozwoju jednych państw, a niedorozwoju innych. W drugiej części rozdziału przedstawiłam założenia teorii systemu światowego Immanuela Wallersteina z lat 70. oraz jego krytykę.

Drugi z rozdziałów – *Uwarunkowania polityki zagranicznej Grenlandii* – miał na celu wskazanie czynników determinujących rolę, jakie może odgrywać terytorium zależne Danii w stosunkach międzynarodowych. Wykorzystałam metodę porównawczą, która pozwoliła na omówienie czynników geograficznych, historyczno-politycznych, społeczno-kulturowych oraz gospodarczych, które ukazały najważniejsze mocne i słabe strony Grenlandii. W rozdziale tym wykorzystałam metodologię zaproponowaną przez R. Ziębę, która wskazuje, że całościowe wielostronne ujmowanie wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań polityki zagranicznej państwa pozwala uwypuklić ich istotne, a zarazem specyficzne cechy¹⁹. Podejście R. Zięby do stosunków międzynarodowych pozwoliło mi również odpowiedzieć na pytanie, w jaki sposób poszczególne elementy środowiska warunkują cele, kierunki, środki i metody realizowanej przez państwo polityki zagranicznej oraz jak wpływają na stopień racjonalności i efektywności polityki zagranicznej.

Próbując zrozumieć, jakie elementy delimitują pole decyzyjne Grenlandii, w rozdziale III *Grenlandia w środowisku międzynarodowym*, zwróciłam uwagę na jej otoczenie zewnętrzne. Poddałam analizie podmioty znajdujące się w jej najbliższym, jak i dalszym otoczeniu, co pozwoliło mi na pełniejsze zrozumienie szans, ale też ograniczeń, jakie na Grenlandię nakłada międzynarodowa rzeczywistość polityczna, gospodarcza i społeczna. Omówiłam najważniejsze płaszczyzny współpracy i rywalizacji wielkich mocarstw światowych, które wpływają na rolę i miejsce Grenlandii w stosunkach międzynarodowych. Choć trudno było znaleźć odpowiedź na pytanie, czy Grenlandia skorzysta na przemianach politycznych, jakie w ostatnim czasie miały miejsce w Arktyce, niemniej jednak istotne było ukazanie czynników, decydujących o priorytetach jej polityki zagranicznej.

Ostatni rozdział zatytułowałam *Grenlandia w układzie zależności międzynarodowych – studium przypadku*. Przedstawiłam w nim teorię systemów-światów, która powstała w opozycji do funkcjonującej wówczas teorii modernizacji. Założenia koncepcji I. Wallersteina porównałam na dwóch wskazanych przez J. Kukułkę płaszczyznach: poziomej oraz pionowej. Pozioma orientacja pozwoliła mi przedstawić pozycję Grenlandii w systemie międzynarodowym, tj.: w regionie Arktyki. Z drugiej strony układ pionowy pozwolił mi zobrazować relacje Danii jako metropolii z Grenlandią, pełniącą funkcję peryferii. Celem porównania była odpowiedź na pytanie, w jaki sposób państwa wykorzystują dominację polityczną i ekonomiczną do eksploatacji i utrzymywania peryferii (Grenlandii) w stanie zależności i niedorozwoju.

W efekcie przeprowadzonej analizy wysunęłam następujące wnioski.

¹⁸ Globalizm – nurt, który przyjmuje, że system międzynarodowy tworzy jedną całość oraz jest bardziej wewnętrznie powiązany, niż uznają to realisci i liberałowie. Nie traktuje podziału świata na terytorialne państwa za najważniejszą cechę stosunków międzynarodowych. Do teorii globalistycznych należy strukturalizm, który obejmuje teorie systemu światowego, teorie zależności oraz teorie niedorozwoju, zob. J. Czaputowicz, *Teorie stosunków międzynarodowych. Krytyka i systematyzacja*, Warszawa 2007, s. 142 i n.

¹⁹ *Uwarunkowania polityki zagranicznej państwa*, red. R. Zięba, w: *Wstęp do teorii polityki zagranicznej państwa*, Toruń 2004, s. 17-20.

Analiza przyczyn niedorozwoju, i słabych stron Grenlandii, pozwoliła mi wskazać, iż gospodarka Grenlandii nie jest konkurencyjna; w praktyce to za mała załoga, aby sama mogła dowodzić tak wielkim statkiem. Dlatego należy pamiętać, że Grenlandia nie jest w stanie nie tylko sama się obronić, ale i upilnować swej strefy połowów. Jej wody przybrzeżne przez okrągły rok patroluje duńska marynarka wojenna. Zależność od Danii pogłębia to, że jest ona głównym partnerem handlowym Grenlandii i dostawcą olbrzymiej większości żywności. 80% towarów przychodzi z oddalonych o 3 tys. km duńskich portów. Dlatego nie była i nie jest w stanie poradzić sobie sama na arenie międzynarodowej; wśród wielu wskazanych w pracy czynników najważniejsze znaczenie ma uzależnienie handlu od Danii, poza tym uwagę zwraca brak specjalizacji w branżach związanych z nowoczesnymi, zaawansowanymi technologiami. W rezultacie można tę gospodarkę ocenić jako typowo peryferyjną, skupioną na rolnictwie, rybołówstwie, czyli taką, która bazuje na pracy, a nie na kapitale. Taki rodzaj gospodarowania nie pozwala rządowi Grenlandii na gromadzenie oszczędności i inwestycje.

Brak suwerenności to najważniejsza cecha, która ogranicza szanse tego terytorium na rozwój gospodarczy. Sama Grenlandia zdaje sobie dziś sprawę z tego, że Dania hamuje jej rozwój, przyczynia się do jej niedorozwoju, ograniczając tym samym szanse na niepodległość. Jak udowodniłam w pracy, w interesie Danii nie jest, aby Grenlandia stała się samodzielnym państwem. Dla niej Grenlandia stanowi uzyskanie gwarancji bezpieczeństwa ze strony NATO, ale przede wszystkim z uwagi na funkcjonowanie trójstronnej umowy między USA, Danią oraz Grenlandią dotyczącej budowy tarczy antyrakietowej.

Ponadto należy zauważyć, że Grenlandia stanowi szansę dla Danii na odgrywanie istotnej roli w Arktyce. W związku ze sprawowaniem zwierzchności nad Wyspą Królestwo zostało upoważnione do wysuwania roszczeń wobec Morza Arktycznego. Mimo że posiada ograniczone możliwości powiększenia swojej obecności na Grenlandii, za czym przemawiają czynniki ekonomiczne, społeczne, polityczne i demograficzne, to koncentruje swoje działania wokół gromadzenia informacji geologicznych. Działania te mają na celu uzasadnienie duńskich roszczeń do szelfu kontynentalnego. I w tym kontekście istotną rolę odgrywa stała obecność na wyspie wojsk duńskich (np. Arctic Sirius) oraz wspólna polityka zagraniczna.

Kolejny argument o braku możliwości na usamodzielnienie wynika z zależności finansowej od Danii. Na podstawie założeń teorii zależności I. Wallersteina można było wyciągnąć wniosek, że dążąc do uzyskania suwerenności, dla Grenlandii najważniejsza musi być oczywiście gospodarka, a przede wszystkim skoncentrowanie uwagi rządu na akumulacji kapitału. Wyspa, której jedną trzecią PKB stanowią roczne subsydia z Danii, musi na swoją niepodległość zarobić. Sektor publiczny oraz administracja państwowa i lokalna zatrudnia aż 45% czynnych zawodowo Grenlandczyków. Tylko co dziesiąty mieszkaniec wyspy prowadzi tradycyjny tryb życia, czyli jest myśliwym. Wiosną i latem bezrobocie wynosi 10%, ale w czasie srogiej zimy zwiększa się do ponad 30%. Spora część społeczeństwa żyje tylko dzięki pomocy socjalnej. Gdyby nie amerykański raport Geological Survey, dotyczący szacunkowych wartości występowania złóż ropy naftowej w okolicach wyspy (31,4 mld baryłek), Grenlandii trudno by było rozważać opcję odłączenia się od Danii i ogłoszenie niepodległości. To potencjalne zyski z wydobywania surowców naturalnych w Arktyce dały nadzieję społeczności Inuitów na uniezależnienie się od Metropolii. Głównym problemem jest jednak to, że dane te jak dotychczas nie są potwierdzone, a jeśli się tak stało, to od odkrycia do eksploatacji złóż minie co najmniej 10 lat. W tej sytuacji na Grenlandii ścierają się dwa podejścia: optymistyczne, wskazujące, że topniejące z powodu globalnego ocieplenia lodowce odsłonią liczne bogactwa naturalne – diamenty, złoto. Dzięki temu Grenlandia będzie też mogła liczyć na to, że z arktycznego szelfu zacznie płynąć ropa naftowa. Realisci z kolei zauważają, że już teraz grenlandzkie firmy powinny robić próbną odwiert szelfu, aby potem udokumentować, że złoża należą do Grenlandii. W obecnej sytuacji ich na to nie stać. Jak na razie robią to Norwegowie, Kanadyjczycy i Amerykanie. W kontekście pojawiających

się szans dla Grenlandii na niepodległość warto zwrócić uwagę na jej mocne strony: znacząca powierzchnia, geostrategiczne położenie między Ameryką a Europą, długa linia brzegowa, znaczące tereny połowowe, potencjalne tereny wydobywcze, potencjalne drogi transportu międzynarodowego, rzadkie zasoby naturalne (niezbędne do produkcji zaawansowanych technologii), będące celem wielu państw, organizacji międzynarodowych, w tym też mocarstw gospodarczych, zasoby energetyczne, strategiczne dla wielu mocarstw światowych.

Analiza słabych i mocnych stron pozwoliła mi wskazać, że niepodległość Grenlandczyków jest uzależniona od wielu podmiotów stosunków międzynarodowych, które widzą możliwe korzyści z wydobywania rzadkich surowców w tym regionie. Dlatego w monografii wskazałam na szanse oraz ograniczenia funkcjonowania Grenlandii w systemie międzynarodowym. Jej status przez lata uzależniony był od warunków klimatycznych. Zimny, niesprzyjający klimat sprawiał, że Grenlandia pozostawała na uboczu polityki światowej. Współcześnie następują zmiany w tym obszarze, a globalne ocieplenie odsłania potencjalne zasoby Grenlandii. Pojawia się tym samym szansa na wykorzystanie zasobów naturalnych, w tym metali ziem rzadkich oraz surowców energetycznych, które stanowią strategiczne znaczenie dla wielu podmiotów stosunków międzynarodowych.

Grenlandia posiada zasoby surowcowe, niezwykle cenne dla mocarstw światowych, co czyni ją interesującym partnerem handlowym, ale też rywalem w regionie. Z jednej strony już dziś można zauważyć wzrost zainteresowania wyspą takich państw, jak Stany Zjednoczone, Chiny, Korea i inne, co przekłada się też na wzrost jej konkurencyjności międzynarodowej.

Z drugiej strony – jak wskazano w pracy – region Arktyki, właśnie przez potencjalne zyski z wydobywania surowców naturalnych, staje się regionem konfliktogennym. Czy wobec eskalacji konfliktu wokół bieguna północnego historii nie da się zatrzymać i droga, zapoczątkowana w latach 70. XX wieku, zakończy się uzyskaniem przez Grenlandię niepodległości? Choć taki scenariusz jest możliwy, to istnieje dziś w regionie Arktyki wiele zagrożeń, które mogą przeszkodzić w osiągnięciu tego celu. Najważniejszym z nich, jak wykazano w pracy, jest Federacja Rosyjska, która coraz bardziej demonstruje swoje strategiczne cele w Arktyce (wzrost nakładów na militaryzację, ćwiczenia wojsk, wzrost nakładów na flotę przystosowaną do warunków podbiegunowych). Najważniejszym punktem sporu między stronami będzie prawo do Grzbietu Łomonosowa, który przebiega przez biegun północny. Jego zajęcie przez jedną ze stron może mieć kluczowe znaczenie zarówno dla Grenlandii, jak i Rosji. Stąd – jak wykazano w pracy, wskazując na miejsce i rolę Grenlandii – w systemie stosunków międzynarodowych znaczenie będą miały zawiązane między państwami regionu sojusze. Gwarantem bezpieczeństwa Grenlandii będzie w tym układzie przynależność do NATO oraz umowa partnerska między USA, Grenlandią i Danią o wykorzystaniu bazy w Thule. Dzięki tym zależnościom Grenlandia, która sama pozostawałaby na marginesie polityki międzynarodowej, może wysuwać żądania o respektowanie jej praw do Grzbietu Łomonosowa. Z układu sił wynika, że Stany Zjednoczone są gwarantem jej obecności w Arktyce, mogą też przyczynić się do rozwoju współpracy gospodarczej z innymi uczestnikami stosunków międzynarodowych.

Zbyt pochopnie ogłoszona niepodległość kryje w sobie natomiast inne wyzwania. Słaba Grenlandia i jej nieodkryte, ale potencjalnie wielkie, bogactwa naturalne staną się przedmiotem mocarstwowej gry Stanów Zjednoczonych, Kanady, Norwegii i Rosji. Amerykanie na wyspie już są. Znajdująca się tu od lat 50. XX w. amerykańska baza radarowa Thule, stała się uszami i oczami amerykańskich rakiet. Grenlandczycy, którzy nie mają wpływu na to, co się dzieje w bazie, muszą zaakceptować to, że Duńczycy uczestniczą w zawieranych porozumieniach.

Trudno o optymistyczną ocenę sytuacji w Arktyce, gdyż, jak ukazałam w pracy, dla Rosji, której zasoby gazu i ropy na lądzie powoli się wyczerpują, surowce energetyczne stanowią podstawę rozwoju jej gospodarki. Trudno więc zakładać, aby zrezygnowała z poszukiwań

i eksploatacji zasobów swego szelfu, do czego ma zresztą prawo zgodnie z konwencją z 1982 r.

Dlatego jednym z najważniejszych zagrożeń, przed jakimi stoi Grenlandia, to właściwe wykorzystanie jej roli potentata surowcowego. Aktywnymi uczestnikami, którzy coraz częściej zabierają głos w jej sprawie, są: państwa arktyczne UE, Rosja, Chiny czy Stany Zjednoczone i Kanada, które popierają jej dążenia niepodległościowe, same jednak oczekując z tego tytułu korzyści. Potencjalne uniezależnienie się ekonomiczne od Danii będzie przy tym stanowiło podstawę realizacji tego celu. Czynnikiem hamującym będzie jednak w tym przypadku niekorzystna struktura społeczna wyspy oraz nieprzygotowanie władz w Nuuk do spełnienia wymogów związanych z samorządem państwowym.

Należy wskazać na potrzebę dywersyfikacji krajów pochodzenia inwestycji zagranicznych. Można przypuszczać, że wielkie projekty na Grenlandii będą w dużej mierze finansowane przez państwa azjatyckie (groźba monopolizacji zarządzania zasobami rzadkimi). Stąd płyną zagrożenia kulturowe, cywilizacyjne. Istnieje zatem potrzeba wzmocnienia na Grenlandii stosunków politycznych z Unią Europejską, będącą przeciwwagą dla wpływów azjatyckich.

Przewidując też przyszłe wyzwania dla nowo powstałych struktur państwowych, może okazać się trudnością znaczna rzesza imigrantów, którzy napłyną wraz ze wzrostem liczby inwestycji. Niepokojące społeczne, zagrażające stabilności politycznej wyspy, stanowiąc mogą czynnik komplikujący wewnętrzną sytuację państwa. Problemem może być zwłaszcza mała liczebność grenlandzkiej społeczności, a tym samym relatywnie niski poziom akceptacji zmian kulturowych towarzyszących napływowi imigrantów nie tylko spoza wyspy, ale także z kręgu cywilizacyjnego, którego jest ona częścią.

Tym samym główny zakres zadań, których realizacja może przybliżyć Grenlandczyków do uzyskania pełnej suwerenności, to z jednej strony przygotowanie odpowiedniego zaplecza inwestycyjnego i należyte alokowanie zysków finansowych z tytułu eksploatacji surowców. Z drugiej – zapewnienie administracji państwowej i gospodarce wystarczającego zaplecza kadrowego spośród własnej społeczności oraz przystosowanie jej do akceptacji zjawiska zwiększonej imigracji. Obydwa procesy będą jednak długotrwałe, a ich efekt końcowy pozostaje mocno niepewny.

Na podstawie przeprowadzonej analizy wysunęłam tezę, że **niepodległość Grenlandii to dość odległa kwestia. Choć nazwa wyspy w ojczystym języku Inuitów oznacza ziemię Eskimosów, to można pokusić się o prognozę, że nie nastąpi to szybko.** To mieszkańcy Grenlandii powinni zdecydować, czy chcą, aby Grenlandia była niepodległa, ponieważ jak wskazano w pracy, **Grenlandia jest słabym „graczem” na arenie międzynarodowej.** Dlatego, aby niepodległość wyspy nie zakończyła się fiaskiem, powinny zostać spełnione trzy warunki: Grenlandia musi mieć zapewnione przyjazne otoczenie międzynarodowe, osiągnąć wydolność gospodarczą, mieć odpowiednie zasoby ludzkie.

Obecnie żaden z nich nie jest spełniony. Natomiast należy podkreślić, że z uwagi na zależności między państwami, zawierane porozumienia i sojusze, Grenlandia nie pozostaje na marginesie stosunków międzynarodowych. Można nawet pokusić się o twierdzenie, że ten odległy, prawie niezamieszkały ląd może być w pewnej mierze gwarantem bezpieczeństwa europejskiego z uwagi na stacjonowanie na nim wojsk amerykańskich. Gdyby Grenlandia została zaatakowana przez stronę rosyjską, mogłoby to zostać odebrane przez stronę amerykańską jako atak na jej niepodległość. W tym układzie, jak wskazano w pracy, układ siły ogólnej oraz militarnej nie pozwoli na to, aby strona rosyjska miała większe szanse na realizację swoich celów strategicznych.

W podsumowaniu należy podkreślić, iż uwzględniając zakres przeprowadzonych badań, przyjęte ramy epistemologiczne oraz dążenie do zrozumienia i zinterpretowania, a nie jedynie zazwyczaj spotykanego opisywania rozwoju sytuacji międzynarodowej w regionie Arktyki

z uwzględnieniem pozycji Grenlandii na arenie międzynarodowej, można uznać, iż **prezentowane osiągnięcie ma oryginalny charakter**. Przedstawione badania okazały się nie tylko wyzwaniem, ale także źródłem satysfakcji intelektualnej i rozwoju naukowego, gdyż nie tylko pozwoliły na znaczące poszerzenie wiedzy na temat Grenlandii z perspektywy stosunków międzynarodowych, lecz również umożliwiły właśnie bardziej dogłębne zrozumienie ich specyfiki. Przeprowadzone badania – jak należy mieć nadzieję – stanowią wkład zarówno w empiryczny stan wiedzy, jak również refleksję teoretyczną. Monografia jest adresowana przede wszystkim do badaczy oraz studentów stosunków międzynarodowych, politologii, dziennikarstwa, może też być interesująca dla naukowców z kręgu polarnych nauk przyrodniczych, którzy chcieliby poznać szersze społeczne tło obszarów, gdzie prowadzą swoje badania. Książka może być wreszcie pomocna także dla Wszystkich zainteresowanych problematyką arktyczną, która coraz częściej przykuwa uwagę społeczeństwa polskiego.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

W okresie po uzyskaniu stopnia doktora w 2007 r. napisałam 2 monografie (jedną we współ. z R. M. Czarnym), zredagowałam 2 publikacje zbiorowe (jedną we współ. z M. Łuszczukiem), byłam redaktorem tomu trzech numerów czasopisma *Miscellanea Oeconomicae* (jednego wraz z: R.M. Czarny, R. Kubicki, R. Czarny, A. Jankowska). Poza tym, jestem autorem ponad czterdziestu artykułów naukowych, w tym 9 artykułów tłumaczonych na język angielski. Uczestniczyłam czynnie w ponad 40 konferencjach, w tym.: 4 zagranicznych, 6 o charakterze międzynarodowym oraz 35 krajowych.

W pierwszych latach mojej pracy głównym przedmiotem rozwoju naukowego były procesy związane z rozwojem współpracy międzynarodowej w regionie bałtyckim. W 2007 r. w ramach „Rocznika Politologicznego” (nr 4, s. 189-202) opublikowałam artykuł ma temat *Intensyfikacja współpracy transgranicznej szansą rozwoju regionu Morza Bałtyckiego*. Dzięki zastosowaniu metody porównawczej, poddałam analizie podstawowe tendencje rozwojowe w regionie bałtyckim. W jej wyniku powiązałam szanse rozwoju gospodarczego regionu bałtyckiego z rozwojem i intensyfikacją współpracy transgranicznej na tym obszarze, co pozwala na wykorzystanie silnych stron regionu, uniknięcie kosztownego dublowania infrastruktury i usług, rozwój i restrukturyzację gospodarki, wzmocnienie infrastruktury poszczególnych regionów.

Kolejnym artykułem wskazującym na korzyści współpracy w regionie bałtyckim był *Wymiar północny instrumentem współpracy Unii Europejskiej z Federacją Rosyjską*, który został opublikowany w pracy zbiorowej pt. *Państwa-Regiony-Swiat w kształtującej się rzeczywistości globalnej*, pod red. K. Kamińskiej, S. Mrozowskiej, G. Piwnickiego w wydawnictwie Uniwersytetu Gdańskiego w 2009 r. (s. 263-271). Celem tej pracy było ukazanie współpracy z Federacją Rosyjską jako narzędzia polityki zagranicznej UE, która przyczynić może się do poprawy warunków życia ludności, umacniania sąsiedzkich kontaktów a tym samym zwiększenia bezpieczeństwa międzynarodowego w regionie. Dzięki konstruktywizmowi, w artykule wykazałam, iż mimo jednostkowych korzyści funkcjonowania wymiaru północnego na poziomie regionalnych, inicjatywa nie przyczyniła się do pogłębienia współpracy między państwami. Interes narodowy Niemiec czy Federacji Rosyjskiej przysłonił tak istotne kwestie jak wspólne europejskie bezpieczeństwo energetyczne czy środowiskowe.

Ponadto, w ramach analizy współpracy międzynarodowej w regionie bałtyckim w 2015 r. opublikowałam artykuł w języku angielskim na temat *The Role and Place of the Council of the Baltic Sea in the Baltic Europe*, który ukazał się w czasopiśmie „*Miscellanea Oeconomica*” (nr 4 t. 2, s. 255-269) oraz *Motywy współpracy w regionie Morza Bałtyckiego*, w pracy zbiorowej pod red. moją oraz M. Łuszczuka, pt. *Północ w międzynarodowej przestrzeni politycznej i gospodarczej* (Kielce, s. 215-226). Podejście neoliberalne pozwoliło mi na ukazanie motywów oraz korzyści płynących ze współpracy w regionie Morza Bałtyckiego na poziomie państwowym i ponadnarodowym. Pierwsza z nich miała na celu analizę roli i miejsca, jaką pełni Rada

Państw Morza Bałtyckiego w przestrzeni politycznej na rzecz międzynarodowej współpracy w trzech priorytetowych obszarach: regionalnej tożsamości, bezpieczeństwa oraz zrównoważonego regionu. W drugiej zaś analizowałam motywy współpracy państw bałtyckich w kontekście historycznym i politycznym.

Częścią mojego dorobku naukowego, powiązanego z analizą współpracy międzynarodowej w regionie Morza Bałtyckiego są kwestie związane ze środowiskiem naturalnym. Konstruktivism, który oferuje ramy dla zrozumienia relacji między strukturami politycznymi na świecie pozwolił mi na uchwycenie trendów rozwojowych w tym obszarze, wskazanie najważniejszych problemów przed jakimi stoją dziś państwa bałtyckie. W artykule *Ochrona środowiska regionu Morza Bałtyckiego*, który ukazał się w czasopiśmie „Studia Humanistyczno-Społeczne” (nr 5, 2011, s. 67-84), wykazałam, iż polityka środowiskowa jest stałym a zarazem zasadniczym elementem współpracy państw regionu bałtyckiego. Przynosi korzyści środowisku, sprzyja ugruntowaniu stosunków z sąsiadami znad Bałtyku. Z kolei, w artykule *Wpływ polityki na kształtowanie bezpieczeństwa ekologicznego w Polsce*, który został wydany w pracy zbiorowej pt. *Paradygmaty badań nad bezpieczeństwem*, pod red. M. Kopczeńskiego, A. Kurkiewicza, S. Mikołaczaka, (Poznań 2015., s. 583-596), starałam się wykazać, iż bezpieczeństwo ekologiczne stanowi nowy, znaczący wymiar bezpieczeństwa międzynarodowego jak i wewnętrznego. Oznacza to, iż jest ono wartością motywującą działania na forum stosunków zewnętrznych oraz wewnętrznych państwa. Celem artykułu była analiza wpływu polityki na kształtowanie bezpieczeństwa ekologicznego w Polsce. Do kwestii środowiskowych nawiązałam również w 2016 r., w artykule *Energia odnawialna jako kluczowy element bezpieczeństwa zaopatrzenia energetycznego i środowiskowego państw nordyckich*, który został opublikowany w czasopiśmie „Bezpieczeństwo. Teoria i Praktyka”, (nr 1(22), Kraków 2016, s. 105-118). Jego celem była analiza czynników, które decydują o rozwoju sektora energii odnawialnej w państwach nordyckich. We wnioskach podkreśliłam, iż odnawialne źródła energii stanowią kluczowy element dla zapewnienia bezpieczeństwa państwa. Czyste technologie są niezbędne dla zwalczania ubóstwa lub promowania zrównoważonego rozwoju i jakości środowiska.

Elementem mojego dorobku naukowego są również studia nad regionem nordyckim, który jest częścią wyżej omawianego regionu bałtyckiego. W artykule *Polityka zagraniczna Polski wobec Szwecji w okresie rządów Donalda Tuska (2007-2013) oraz prezydentury Bronisława Komorowskiego (2010-2013)*, który został wydany w pracy zbiorowej pod moją redakcją pt. *Północ w stosunkach międzynarodowych*, (Kielce 2014, s. 97-110) dokonałam oceny polityki zagranicznej Polski w kontekście aktywności prezydenta oraz rządu polskiego. Na podstawie podejścia racjonalnego i odwołania się do interesów państwa w stosunkach międzynarodowych wywnioskowałam, iż założenia, wskazane w dokumentach polskiej polityki zagranicznej nie przekładają się na aktywność polskiego rządu czy prezydenta w omawianym obszarze. Jak wskazałam w artykule, Szwecja nie jest priorytetowym kierunkiem w polskiej polityce zagranicznej. Niewidoczne jest zaangażowanie premiera i prezydenta dla polskiej gospodarki oraz w kształtowanie wizerunku naszego państwa w Szwecji. Większą aktywność można zaobserwować w działaniach ministra spraw zagranicznych. Temat ten został pogłębiony w ramach opracowania *Polityka zagraniczna Polski wobec państw regionu nordyckiego*, które zostało wydane w pracy zbiorowej pod redakcją E. Lesiewicz: *Zmieniająca się Unia Europejska. Wybrane aspekty polityczne i społeczno-gospodarcze*, (Poznań 2015, s. 91-102). Z kolei w artykule *Od neutralności państw regionu nordyckiego do integracji z Unią Europejską*, opublikowanym w związku z jubileuszem dr hab. W. Saletry w pracy *Pomiędzy światem polityki a życiem naukowym*, (Kielce 2015, s. 207-218) starałam się ukazać przekształcenie podejścia państw nordyckich do współpracy międzynarodowej oraz do ich partnerów. Używając założenia K. Deutscha transakcjonizmu, iż warunkiem integracji jest osiągnięcie poczucia wspólnoty, w wyniku tworzenia instytucji i rozpowszechniania praktyk społecznych, wykazałam, iż w wyniku zakończenia zimnej wojny zapoczątkowany został

proces rezygnacji z polityki neutralności i bezaliansowości na rzecz współpracy w regionie Morza Bałtyckiego (z partnerami z Polski, Litwy, Łotwy i Estonii) oraz w Unii Europejskiej. Równocześnie zaobserwowałam, iż mimo początkowego entuzjazmu dla procesów integracyjnych, państwa nordyckie powracają do integracji w ramach bloku nordyckiego. Jednym z ostatnich przedsięwzięć, jest analiza procesów migracyjnych w Szwecji, które zaowocowało publikacją anglojęzyczną w czasopiśmie "Miscellanea Oeconomicae" pt. *Swedish Policy towards Refugees*, (nr 4, 2016, s. 179-196). W wyniku analizy zauważyłam, że wielokulturowość może być wielką szansą ale też i wyzwaniem dla państw europejskich. Przypadek Szwecji pokazał, iż nawet w państwie bogatym, który stosuje politykę opiekuńczą nie można pomóc wszystkim. Analiza odwołuje się do debaty między realizmem a idealizmem. Niekontrolowany napływ uchodźców wywołał szereg skutków politycznych, społecznych i ekonomicznych. Po pierwsze wpłynął na preferencje polityczne Szwedów i wzrost znaczenia partii narodowych i antyimigracyjnych. Wywołał też spadek poparcia dla rządzącej partii socjaldemokratycznej, która pod wpływem nacisku społecznego zmieniła politykę na mniej przychylną migrantom.

W wyniku badań nad regionem Morza Bałtyckiego powstała również rozprawa doktorska pt. *Wymiar Północny w polityce Unii Europejskiej*, której promotorem został prof. dr hab. Ryszard M. Czarny; recenzentami obronionej w 2007 r. rozprawy byli: prof. dr hab. Ryszard Zięba (Uniwersytet Warszawski) oraz prof. dr hab. Erhard Cziomer (Uniwersytet Jagielloński). Praca naukowa za lata 2007/2008 zaowocowała otrzymaniem Nagrody Rektora III stopnia. Dysertacja została opublikowana w 2009 r. (wraz ze współautorem – Ryszardem M. Czarnym) pt. *Wymiar północny Unii Europejskiej. Studium rozwoju*, za którą otrzymałam kolejną Nagrodę Rektora III stopnia.

Wśród publikowanych artykułów na uwagę zasługują opracowania przygotowane na zaproszenie prof. dr. hab. E. Cziomera (red.) jak: *Bezpieczeństwo energetyczne Litwy, Łotwy i Estonii*, które ukazało się w pracy zbiorowej pt.: *Międzynarodowe bezpieczeństwo energetyczne w XXI wieku*, (Kraków 2008, s. 197–233) oraz *Państwa bałtyckie wobec inicjatywy partnerstwa wschodniego*, wydrukowane w czasopiśmie „Krakowskie Studia Międzynarodowe” (nr 4(VI), 197–207, 2009). Szczególnie cennym walorem tych dwóch opracowań był mój udział w zespole, który zintegrował badaczy stosunków międzynarodowych, zajmujących się poszczególnymi państwami lub grupami państw. Jak podkreśla redaktor opracowania: „celem podjętej pracy zbiorowej jest kompleksowe przedstawienie wyzwań i problemów międzynarodowego bezpieczeństwa energetycznego w Europie w XXI w.”²⁰ Mój wkład polegał na analizie polityki energetycznej czy koncepcji wymiaru wschodniego z perspektywy wybranych państw europejskich, wśród których zajęłam się trzema państwami bałtyckimi: Litwą, Łotwą i Estonią. Posłużyłam się w tym przypadku metodą porównawczą, która pozwoliła mi na ukazanie podobieństw i różnic między badanymi podmiotami stosunków międzynarodowych. W późniejszym okresie również wzięłam udział w podobnym projekcie, którego celem było zbadanie problemu migracji w państwach Unii Europejskiej. Opracowanie *Polityka państw Europy Północnej wobec uchodźców* zostało wydane pod redakcją K. A. Wojtaszczyka i J. Szymańskiej, *Uchodźcy w Europie – uwarunkowania, istota, następstwa*, Warszawa 2016, s. 552–589. Mój udział polegał na analizie migracji w państwach Europy Północnej: Szwecji, Danii, i Finlandii. Należy podkreślić, iż powyższe projekty pozwoliły na wykorzystanie mojej wiedzy z obszaru, w którym się specjalizuję.

Rozwój naukowy i udział w konferencjach dotyczących obszaru High North przyczynił się do rozpoczęcia badań w drugim, wymienionym na wstępie obszarze, tj. stosunków międzynarodowych w regionie Arktyki. W ramach teorii globalizmu, która przyjmuje, że system międzynarodowy tworzy jedną całość, celem badań było uchwycenie trendów w skali globalnej zmian klimatycznych, związanych np. z topnieniem lodowców, poszukiwaniem

²⁰ E. Cziomer, *Międzynarodowe bezpieczeństwo energetyczne w XXI wieku*, Kraków 2008.

złóż surowców naturalnych oraz nowych szlaków handlowych łączących Europę z Azją. Rozwiązanie tych kwestii należy do priorytetów polityki międzynarodowej wielu północnych państw. Treści powyższe znaleźć można opracowaniu *The Northern Dimension of the European Union towards the Arctic*, które zostało opracowane w ramach pracy zbiorowej *The Northern Spaces Contemporary Issues*, pod red. R.M. Czarnego, R.S. Czarnego, R. Kubickiego, A. Janowskiej (Kielce–Warszawa 2012, Oficyna Drukarska Jacek Chmielewski, s. 19–30) oraz *Wymiar północny Unii Europejskiej wobec problemów Arktyki*, w książce pod red. M. Łuszczuka *Arktyka na początku XXI wieku. Między współpracą a rywalizacją*, (Lublin 2013, s. 557–572). Kwestie związane z polityką zagraniczną państwa w obszarze Arktyki analizowałam w artykule *Strategia Szwecji wobec Arktyki*, który ukazał się w pracy zbiorowej *Contemporary problems of the international relations: political, economic, legal aspects*, (Lwów 2014, s. 240–253.) oraz jego tłumaczenie *Sweden's Strategy towards the Arctic*, zaprezentowane w pracy *Bezpieczeństwo Forum 2016*, (t. 2, Banská Bystrica 2016, s. 665–673). Przeprowadzone badanie miało na celu ocenę strategii Szwecji wobec Arktyki, przy uwzględnieniu jej aktualnych i przyszłych priorytetów. Zastosowana w artykule metoda porównawcza pozwoliła mi wskazać, iż dla Szwecji Daleka Północ stanowi źródło dochodów dla gospodarki. Ma też strategiczne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa w regionie. W tym celu Szwecja dąży do intensyfikacji współpracy w ramach struktur europejskich: Unii Europejskiej, Rady Nordyckiej oraz Nordyckiej Rady Ministrów. W jej interesie są działania skoncentrowane na zrównoważonym rozwoju, regulowane w ramach instytucji europejskich.

Mój wkład do dorobku badań nad Arktyką koncentrował się na analizie współpracy państw w tym obszarze, ze szczególnym uwzględnieniem roli i znaczenia kwestii ochrony środowiska dla ludności Arktyki. Przy opracowywaniu artykułów wykorzystywałam podejście liberalne, które uznaje występowanie wspólnych mechanizmów przyczynowych, wywierające wpływ na relacje między państwami. W artykule *Ochrona praw człowieka a działalność Greenpeace w Arktyce*, wydanym w pracy zbiorowej *Uniwersalne standardy ochrony praw człowieka a funkcjonowanie systemów politycznych w dobie wyzwań globalnych* pod redakcją J. Jaskiernii i K. Spryszaka (Toruń 2016, s. 290–304) posłużyłam się podejściem funkcjonalnym aby ukazać różnice między wytycznymi prawnymi, dotyczącymi reguł obowiązywania prawa morza a praktyką działania państw w Arktyce na przykładzie akcji Greenpeace na Morzu Barentsa w dniu 18 września 2013 r. Kolejne trzy artykuły dotyczą również kwestii środowiskowych w regionie Arktyki. W pierwszym z nich *Wyzwania bezpieczeństwa ekologicznego w Arktyce z perspektywy wybranych państw europejskich*, (T. Z. Leszczyński (red.) *Bezpieczeństwo Europy. Kontekst gospodarczy*, Kraków 2015, s. 141–164) celem mojej analizy było ukazanie obszaru Arktyki, który z uwagi na zmiany, jakie zachodzą w środowisku geograficznym, nabiera szczególnego znaczenia w sferze międzynarodowej. W obliczu zagrożeń dla środowiska, z jakimi musi zmierzyć się społeczność międzynarodowa, zwróciłam uwagę na problem bezpieczeństwa ekologicznego z perspektywy wybranych państw europejskich, wykorzystując przy tym metodę porównawczą. Kolejne opracowanie pt. *The Role of Greenpeace in Ensuring Environmental Safety in the Arctic* ukazało się w czasopiśmie „Miscellanea Oeconomica” (nr 4 t. 2. 2015, s. 49–60). Dzięki metodzie funkcjonalnej, we wnioskach wskazałam, iż wobec postanowienia Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza ograniczającej czas i możliwości zgłaszania roszczeń terytorialnych do Arktyki, nasiliły się działania państw. Sprzyja temu również ocieplenie klimatu oraz kurczenie się pokrywy lodowej. W związku z powyższym powstaje przestrzeń dla działalności organizacji pozarządowych, które mogą zabezpieczać równowagę ekologiczną ponad interesami państwowymi.

Trzeci artykuł nosi tytuł *European Union Ecological Security Policy towards the Arctic* („Studia Humanistyczno-Społeczne” nr 3, 2016, s. 153–165). W artykule podkreśliłam, iż w kontekście globalnego ocieplenia w tej części świata sytuacja geopolityczna staje się bardzo interesująca. Kraje, które współpracują w Radzie Arktycznej, takie jak: Kanada, Grenlandia,

Rosja, Norwegia i Stany Zjednoczone, są zainteresowane przywłaszczeniem cennych zasobów spoza ich jurysdykcji. Zarówno koncerny paliwowe, jak i ich rządy postrzegają Arktykę jako okazję do wydobywania ropy naftowej lub gazu. Dla tych krajów ochrona środowiska lub utworzenie rezerwatu przyrody jest sprawą drugorzędą. Wykorzystałam podejście neoliberalne, pokazujące iż, w momencie gdy państwa UE nie mają interesów gospodarczych w regionie, mają znacznie lepsze zrozumienie zagrożeń środowiskowych w Arktyce. Są one reprezentowane w Radzie Arktycznej dzięki Szwecji, Finlandii i Danii. W tym kontekście, istotne jest to, iż w ramach UE zwrócono uwagę na problemy Arktyki. Dzięki temu zaangażowanie UE w rozwiązywanie problemów Arktyki staje się coraz bardziej widoczne.

Szczególne miejsce w badaniach regionu Arktyki zajęła, wspomniana wcześniej, problematyka Grenlandii w stosunkach międzynarodowych. Do badania tego problemu wykorzystałam teorie zależności, w tym teorię systemów światów Immanuela Wallersteina. Ten nurt, w kontekście wkładu w mój dorobek naukowy, znalazł odzwierciedlenie m.in. w artykule naukowym pt. *Stosunki Unii Europejskiej z Grenlandią*, wydanym w 2015 r. w publikacji pod redakcją K. A. Wojtaszczyka, J. Tymanowskiego, P. Stawarza: *Integracja europejska. Główne obszary badawcze*, (Warszawa, s. 557–570). Dokonałam w nim analizy stosunków Grenlandii z Unią Europejską. Celem artykułu była odpowiedź na pytanie: czy Unia Europejska ma prawo do zabierania głosu w sprawie Arktyki? Jak wykazałam w pracy istnieje potrzeba zacieśnienia stosunków między partnerami z uwagi na obopólne korzyści. Jego angielskie tłumaczenie ma ukazać się w czasopiśmie „International Studies” w 2017. Drugie z opracowań pt. *Status Grenlandii w świetle zmian klimatycznych*, zamieszczone zostało w czasopiśmie „Rocznik Bezpieczeństwa Międzynarodowego” (Vol. 8, nr 1, 2014, s. 107–121). Nawiązuje ono do kwestii związanych ze środowiskiem naturalnym i potencjałem surowcowym. Celem opracowania było ukazanie dylematów związanych z uzyskaniem suwerennych praw do tego terytorium Grenlandii. Rozszerzone badanie dotyczące roli Grenlandii na arenie międzynarodowej zostało zaprezentowane w pracy *Rola Grenlandii w stosunkach międzynarodowych*, które zostało wydane w pracy *Północ w stosunkach międzynarodowych*, (Kielce, 2014, s. Z kolei jego angielskie tłumaczenie *The Role of Greenland in the Arctic*, zostało wydane w pracy *New perspectives in polar research*, pod redakcją K. Migały, P. Owczarek, M. Kasprzaka, M. C. Strzeleckiego (Wrocław 2014, s. 27–36). Celem artykułu była analiza sytuacji międzynarodowej w regionie Arktyki w kontekście ustawy z dnia 12 czerwca 2009 r., zgodnie z którą uprawniono rząd Grenlandii do negocjowania i zawierania umów międzynarodowych z krajami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi. Kolejna praca dotycząca Grenlandii pt. *Economic Development of Greenland in the context of its Way to Independence*, ukazała się w czasopiśmie „Studia i Materiały. Miscellanea Oeconomicae” (nr 2/2014, s. 67–79). Dotyczyła ona kwestii związanych z rozwojem gospodarczym Grenlandii przy uwzględnieniu jej mocnych i słabych stron. W artykule *Normy i wartości narodu grenlandzkiego w obliczu wyzwań globalizacji*, który został wydany w książce *Normy, wartości i instytucje we współczesnych stosunkach międzynarodowych*, napisanej pod redakcją Ł. Fijałkowskiego i E. Stadtmuller (Warszawa 2015, s. 461–478) analizie poddałam wpływ kultury europejskiej na normy i wartości narodu grenlandzkiego. Dzięki porównaniu dwóch różnych kultur: europejskiej i grenlandzkiej udało mi się odpowiedzieć na pytanie o stopień procesu kolonizacji, który wpłynął na normy i wartości narodu grenlandzkiego.

W rezultacie podejmowanych aktywności w obszarze Północy powstały również opracowania zbiorowe. W 2014 r. pod moją redakcją ukazała się praca zbiorowa, która była wynikiem współpracy pracowników i współpracowników Katedry Krajów Europy Północnej UJK, stawiająca sobie za cel odpowiedź na pytanie o aktualne wyzwania regionu nordyckiego oraz arktycznego pt. *Północ w stosunkach międzynarodowych*, (Kielce 2014, ss. 221). Z kolei w 2015 r. ukazała się druga publikacja zbiorowa pod redakcją moją oraz Michała Łuszczuka pt. *Północ w międzynarodowej przestrzeni politycznej i gospodarczej*, (Kielce 2015, ss. 278).

W świetle studiów teoretycznych dotyczących stosunków międzynarodowych sytuuje się artykuł naukowy *Współzależność państw w świetle koncepcji Mechanizm Design Theory*, który ukazał się w pracy zbiorowej pod redakcją E. Halizaka, R. Ożarowskiego, A. Wróbel: *Liberalizm i neoliberalizm w nauce o stosunkach międzynarodowych. Teoretyczny pluralizm*, (Warszawa 2016, s. 211–222). Wykorzystując podejście neoliberalne, w artykule analizie poddałam zależność między procesem integracji gospodarczej a rozwojem gospodarczym. Przyjęłam założenie, iż celem procesów integracji jest szybszy, bardziej efektywny rozwój. Na tej podstawie zbadałam wpływ swobodnego przepływu dwóch czynników produkcji: kapitału i pracy na proces konwergencji państw, znajdujących się na różnym poziomie rozwoju. Kolejny artykuł pt. *Wpływ globalizacji na rozwój międzynarodowych stosunków gospodarczych*, ukazał się w pracy *Wyzwania naukowe. Socjalno-humanitarne wyzwania roku 2015*, (Lwów 2015, s. 143–153). Poddałam w nim analizie wybrane teorie stosunków międzynarodowych, pozwalające na ukazanie zmian, jakie nastąpiły w gospodarce światowej. Trzeci z artykułów, który poświęciłam kategorii powszechnie stosowanej w nauce o stosunkach międzynarodowych nosi tytuł *Wiedza i jej znaczenie w budowaniu społeczeństwa informacyjnego*, który ukazał się w książce dedykowanej prof. Ryszardowi M. Czarnemu w czterdziestolecie pracy naukowej pt. *Dyplomacja w życiu. Życie w dyplomacji* (Kielce, 2014, s. 381–390). W artykule na podstawie metody porównawczej, ukazałam doświadczenia państw opierających swoją gospodarkę na wiedzy postawiłam pytanie: jakie jest jej znaczenie w budowaniu społeczeństwa informacyjnego? Jak wykazałam, do sukcesu gospodarczego potrzebne są nowe umiejętności, niezbędne do współpracy oraz koordynacji działań wielu różnych środowisk: państwa, biznesu oraz uczelni. Relacje między nimi decydują o sukcesie przeobrażeń w gospodarkę kreatywną.

W okresie po uzyskaniu stopnia doktora doskonaliłam swój warsztat naukowy. Jednym z przykładów był udział w podyplomowych studiach dla pracowników naukowych *Menadżer Projektu Badawczo-Rozwojowego*, organizowanych przez Wyższą Szkołę Bankową w Poznaniu. Wydział Zamiejscowy w Chorzowie. Łącznie zrealizowałam 124 godziny teoretyczne, 52 godziny praktyczne oraz uzyskałam 65 ECTS. Studia podyplomowe ukończyłam z wynikiem bardzo dobrym. Inne aktywności, pozwalające rozwijać mój warsztat naukowy to udział w warsztatach metodologicznych, organizowanych przez PTSE, w trakcie których zaprezentowałam projekt rozprawy habilitacyjnej M. Tomala, *Grenlandia w stosunkach międzynarodowych*, (V Ogólnopolskie Europeistyczne Warsztaty Metodologiczne dla Doktorantów i Habilitantów, Warszawa 16–17.09.2014). W efekcie warsztatów ukazała książka pod reakcją K. A. Wojtaszczyka, J. Wiśniewskiej-Grzelak: *Teorie i metody w studiach europejskich*, (Warszawa 2015), gdzie miałam okazję przedstawić koncepcję rozprawy habilitacyjnej.

Uczestniczyłam również w warsztatach metodologicznych, organizowanych przez PTSE we Wrocławiu w 2015 r., gdzie zaprezentowałam projekt publikacji *Wpływ reorientacji powiązań międzynarodowych europejskich państw post-socjalistycznych na rozwój gospodarczy 1993–2012*, (VI Ogólnopolskie Europeistyczne Warsztaty Metodologiczne, 16–17.09.2015 Wrocław). Ponadto wzięłam udział w szkoleniu: *Wiley, Writing great papers in international journals and introduction for researchers*, (Library of University of Warsaw, 15th January 2013). Kolejną aktywnością naukową oraz organizacyjną było przygotowanie i zorganizowanie warsztatów metodologicznych we współpracy z PTSE w 2016 r. (VII Ogólnopolskie Europeistyczne Warsztaty Metodologiczne, Chęciny 21–22.06.2016), gdzie pełniłam funkcję przewodniczącej komitetu organizacyjnego.

Uczestniczyłam czynnie w około czterdziestu ogólnopolskich konferencjach, w których prezentowałam wyniki badań z zakresu , w którym się specjalizowałam po uzyskaniu stopnia doktora.

Jednym z kierunków prezentowania swoich badań były konferencje, na których w gronie specjalistów podejmowano dyskusję na temat aktualnych i przyszłych wyzwań oraz szans, które dotyczą szeroko rozumianych współczesnych stosunków międzynarodowych w regionie Północy oraz w regionie Morza Bałtyckiego. Zmiany klimatyczne oraz ich polityczne i gospodarcze implikacje sprawiają, iż region jest obiektem wielu przekazów medialnych, debat politycznych oraz analiz naukowych. Na Północy ogniskują się interesy strategiczne i gospodarcze coraz większej grupy państw, organizacji międzynarodowych oraz korporacji. Wskazane powyżej kwestie, stanowiły przedmiot moich wystąpień i dyskusji w gronie badaczy, zajmujących się tym samym obszarem. Wzięłam czynny udział w XXXV Sympozjum Polarnym pt. *Diversity and state of polar ecosystems*, gdzie wygłosiłam referat pt. *The Role of Greenland in the Arctic* (Wrocław 4-7 czerwca 2014). W referacie podkreśliłam status Grenlandii na arenie międzynarodowej w kontekście informacji o potencjalnych złożach ropy naftowej i gazu ziemnego, znajdujących się na jej terenie. W dniach 11-12 kwietnia 2013 w Gdańsku uczestniczyłam w I Ogólnopolskiej Konferencji Naukowa pt. *Współpraca i konkurencja w Europie Bałtyckiej*, gdzie zaprezentowałam wyniki badań dotyczące *Motywów współpracy w regionie Morza Bałtyckiego*. W wygłoszonym referacie wskazałam na czynniki, które przyczyniają się do szybszego rozwoju społeczno-gospodarczego w regionie, jak: historia, kultura, tożsamość bałtycka i inne. Udział w konferencji zapoczątkował cykl, który skupiał badaczy politologii i stosunków międzynarodowych, zajmujących się tym obszarem. W związku z jego ideą, która jest bliska moim zainteresowaniom badawczym uczestniczyłam w kolejnych konferencjach z tego cyklu, wygłaszając referaty na temat: *Rola i miejsce Rady Państw Morza Bałtyckiego w Europie Bałtyckiej*, gdzie zaprezentowałam ideę powstania Rady Państw Morza Bałtyckiego dla integracji regionu (Europa Bałtycka w początkach XXI wieku, Gdańsk 10-11 kwietnia 2014), następnie referat *Wpływ handlu międzynarodowego na rozwój gospodarczy regionu bałtyckiego*, w którym wskazałam na rolę kontaktów handlowych w kształtowaniu bałtyckiej współpracy i integracji regionalnej (III Gdańska Konferencja Bałtycka pt. *Europa Bałtycka między stabilizacją a wyzwaniami geopolityki*, Gdańsk 16.04.2015); następnie zaprezentowałam wynik badań dotyczący istoty kapitału społecznego dla kształtowania tożsamości regionalnej w referacie na temat *Kapitał społeczny a rozwój państw regionu Morza Bałtyckiego* (IV Gdańska Konferencja Bałtycka pt. *Europa Bałtycka wobec wyzwań zmieniającego się świata*, 15 kwietnia 2016, Gdańsk); rok później podjęłam się przygotowania referatu na temat *Zarządzanie zrównoważonym rozwojem w regionie Morza Bałtyckiego*, gdzie porównałam ze sobą poziom współpracy nad wdrażaniem zrównoważonego rozwoju w ramach RPMB z poziomem narodowym (V Gdańska Konferencja Bałtycka, 4 kwietnia 2017, Gdańsk).

W 2012 r. została zainicjowana współpraca badaczy zajmujących się regionem High North. Wówczas wzięłam udział w konferencji *Arktyka z perspektywy pierwszej dekady XXI wieku. Między rywalizacją i współpracą*, we Wrocławiu w dniach 23-24 listopada 2012 r., gdzie przedstawiłam referat na temat *Państwa Europy Północnej wobec wyzwań XXI w.* Zwróciłam uwagę na kwestie związane z ociepleniem klimatu, wykorzystywaniem surowców naturalnych, czy transportu. Projekt cyklicznej konferencji naukowej w tym obszarze kontynuowałam dzięki inicjatywie nawiązania współpracy z badaczami, zajmującymi się stosunkami międzynarodowymi w Europie Północnej. W jej wyniku organizowałam oraz brałam czynny udział w konferencji pt. *Północ w międzynarodowej przestrzeni politycznej i gospodarczej*, (14-15 maja 2015, Chęciny) podczas której wygłosiłam referat na temat *Wpływ handlu międzynarodowego na rozwój regionu nordyckiego*, w którym zaprezentowałam powiązania handlowe państw nordyckich oraz ich specjalizacje międzynarodowe; oraz w konferencji pt. *Europa w przestrzeni prawnej, politycznej i gospodarczej. Polityka bezpieczeństwa w Unii Europejskiej*, gdzie referowałam temat *Dania wobec problemu uchodźców* (22-23 czerwca 2016 Chęciny). W tym przypadku omówiłam politykę Danii wobec uchodźców, uwzględniając podejście społeczeństwa, rządu oraz wybranych partii

politycznych. Należy podkreślić, iż czynny udział we wskazanych konferencjach stanowił cenne doświadczenie oraz okazją do zacieśnienia współpracy z naukowcami zajmującymi się powyższą problematyką.

W okresie po uzyskaniu stopnia doktora starałam się brać udział w najważniejszych kongresach naukowych w Polsce. Uczestniczyłam dwukrotnie w kongresie skupiającym badaczy politologii, czterokrotnie – badaczy stosunków międzynarodowych oraz naukowców, którzy koncentrują swoją uwagę na problemach europejskich. Efektem czynnego udziału w kongresach politologii było wygłoszenie referatów na temat: *Spółczesność informacyjne państw nordyckich*, w trakcie II Kongresu Politologii, (Poznań 19–21 września 2012), *Polityka Szwecji wobec problemów bezpieczeństwa w regionie Arktyki*, (III Ogólnopolski Kongres Politologii, Kraków 22–24 września 2015) oraz *Wpływ handlu międzynarodowego na rozwój gospodarczy państw*, (III Ogólnopolski Kongres Politologii, Kraków 22–24 września 2015). W referacie na temat społeczeństwa informacyjnego państw nordyckich pokazałam ten region jak jeden z najlepiej i najefektywniejszych, któremu udaje się być najlepiej z informatyzowanym, innowacyjnym oraz konkurencyjnym obszarem, mimo marginalnego położenia i małej liczby ludności tych państw. W wystąpieniu na temat stosunku Szwecji do Arktyki, skorzystałam z teorii ról, ukazując potencjalne możliwości oddziaływania Szwecji na podejmowanie decyzji w ramach Rady Arktycznej. Z kolei wystąpienie o wpływie handlu na rozwój gospodarczy państw miało na celu wskazać zależności występujące między państwami w ramach tworzących się na świecie bloków gospodarczych.

W ramach współpracy z naukowcami w ramach Polskiego Towarzystwa Studiów Międzynarodowych wygłosiłam referaty na temat: *Wybrane przykłady funkcjonowania społeczeństwa informacyjnego w regionie nordyckim* (II Ogólnopolska Konwencja Polskiego Towarzystwa Studiów Międzynarodowych pt. Poziomy analizy stosunków międzynarodowych, 10 listopada 2012), w którym przedstawiłam przykłady kooperacji regionalnej na rzecz budowania społeczeństwa informacyjnego; w wystąpieniu *Normy i wartości narodu grenlandzkiego w obliczu wyzwań globalizacji*, (IV Ogólnopolska Konwencja Polskiego Towarzystwa Studiów Międzynarodowych pt. Normy, wartości i instytucje we współczesnych stosunkach międzynarodowych, 14–15 listopada 2014 Wrocław), ukazałam różnice kulturowe Grenlandczyków wobec Europejczyków. W referacie *Region nordycki jako centrum światowej gospodarki* (V Ogólnopolska Konwencja Polskiego Towarzystwa Studiów Międzynarodowych pt. Liberalizm i neoliberalizm w nauce o stosunkach międzynarodowych, Gdańsk 12–13 listopada 2015), skorzystałam z teorii P. Bourdieu kapitału, ukazując jak w poszczególnych państwach tego regionu kumuluje się kapitał społeczny, kulturalny, gospodarczy, symboliczny; w referacie *Wpływ handlu międzynarodowego na rozwój gospodarczy państw region Morza Bałtyckiego* (VI Ogólnopolska Konwencja Polskiego Towarzystwa Studiów Międzynarodowych pt. Badanie polityki zagranicznej państwa, 9–10 listopada 2016 Łódź), pokazałam jak kształtują się stosunki handlowe między państwami regionu bałtyckiego.

Kolejnym polem mojej współpracy naukowej jest Polskie Towarzystwo Studiów Europejskich. W trakcie I Ogólnopolskiego Kongresu Europeistyki (pt. *Polska w procesie integracji europejskiej – dekada doświadczeń*, 18–20 września 2014 Warszawa) moderowałam panel, w którym przedstawiłam referat *Stosunki Unii Europejskiej z Grenlandią*. Wskazałam w nim rolę i znaczenie obopólnej współpracy, która obecnie jest korzystna dla obu stron, z uwagi na znaczenie kapitału dla Grenlandii, czy umocowania w Arktyce dla UE. We wrześniu 2017 r. w dniach 26–28 września wzięłam udział w II Ogólnopolskim Kongresie Europeistyki pt. *Państwo w Unii Europejskiej*, gdzie przedstawiałam referat na temat *Zrównoważony rozwój w regionie Morza Bałtyckiego*. Wskazałam w nim na najważniejsze trendy rozwoju zrównoważonego w państwach bałtyckim w latach 2009–2016, jak na przykład zmniejszenie

zaangażowania państw nordyckich w kwestie ekologiczne, stała poprawę rozwoju gospodarczego we wszystkich państwach regionu.

Poprzez swój aktywny udział w najważniejszych konferencjach naukowych skupiających badaczy politologii, stosunków międzynarodowych oraz europeistyki starałam się przyczynić do poszerzania wiedzy o stosunkach międzynarodowych w specjalizacji dotyczącej regionu Morza Bałtyckiego oraz High North.

Brałam również udział w konferencjach, które miały charakter metodologiczny. Stanowiły one dla mnie cenne źródło wiedzy i wymiany doświadczeń. W ich efekcie wygłosiłam referat na temat: *Grenlandia w stosunkach międzynarodowych*, podczas V Ogólnopolskich Europeistycznych Warsztatów Metodologicznych dla Doktorantów i Habilitantów, (Warszawa, 16–17 września 2014), gdzie zaprezentowałam strukturę opracowania, założenia metodologiczne, ocenę literatury przedmiotu oraz wykorzystaną do badania tematu teorię. W 2015 r. wzięłam udział w kolejnym tego typu przedsięwzięciu, podczas którego przedstawiłam projekt opracowania *Wpływ reorientacji powiązań międzynarodowych europejskich państw post-socjalistycznych na rozwój gospodarczy 1993–2012*, (VI Ogólnopolskie Europeistyczne Warsztaty Metodologiczne, 16–17.09.2015 Wrocław). Z kolei w referacie *Grenlandia jako peryferia europejskie w świetle teorii I. Wallersteina systemów-światów*, wygłoszonym podczas Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej pt. *Od nauk politycznych do nauki o polityce*, Ustroń 22–24 września 2014, przedstawiłam rolę teorii zależności dla badania stosunków międzynarodowych na przykładzie Grenlandii. W 2017 r. referacie *Metody analizy zrównoważonego rozwoju*, (IV Konferencja Naukowa pt. *Europejski wymiar bezpieczeństwa energetycznego a ochrona środowiska. Energia – Rozwój – Środowisko*, Poznań 12-13 czerwca 2017) ukazałam stan badań nad zrównoważonym rozwojem.

Dzięki wymienionym wyżej referatom starałam się przyczynić do wypracowania wielopłaszczyznowego spojrzenia na problematykę rozwoju regionu bałtyckiego, regionu nordyckiego oraz Arktyki w oparciu o teorię stosunków międzynarodowych.

Pozostałe konferencje, w których brałam udział, pozwoliły mi na zaprezentowanie swoich wyników badań oraz wymianę poglądów z naukowcami z różnych ośrodków badawczych w Polsce. Podczas konferencji wygłosiłam referaty na temat: *Wymiar północny instrumentem współpracy Unii Europejskiej z Federacją Rosyjską*, (Ogólnopolska Konferencja naukowa pt. *Jednostka – społeczeństwo – państwo wobec megatrendów współczesnego świata*, 19–21 maja 2008, Jurata), gdzie zaprezentowałam efekty współpracy z Rosją w ramach regionu bałtyckiego; w referacie *Przykłady funkcjonowania społeczeństwa informacyjnego w regionie nordyckim*, (III Forum Inwestycyjne w Polsce Wschodniej, Kielce 17 października 2012), przedstawiłam te elementy, które kształtują innowacyjność oraz konkurencyjność na arenie międzynarodowej państw nordyckich; w prezentacji *Rola strategii w rozwoju innowacyjności i konkurencyjności Polski Wschodniej*, poddałam analizie regionalne strategie rozwojowe, wskazując na ich mocne strony oraz ich słabości (Konferencja Naukowa pt. *Polityka promocji jednostek samorządu terytorialnego w warunkach integracji europejskiej*, Kielce 13 czerwca 2013); w wystąpieniu *Od neutralności do integracji państw regionu nordyckiego*, (Ewolucja systemu politycznego w nowych państwach członkowskich Unii Europejskiej, 15–16 maja 2013, Słubice) ukazałam drogę państw nordyckich do integracji z Unią Europejską; w referacie *Konkurencyjność nordyckiego modelu gospodarowania*, zwróciłam uwagę na czynniki konkurencyjności państw nordyckich na arenie międzynarodowej (II Konferencja Naukowa z cyklu *Rozwój społeczno-gospodarczy w teoriach ekonomicznych na temat Liberalizm czy interwencjonizm? Kształtowanie ładu społeczno-gospodarczego w Europie Środkowo-Wschodniej w latach 1989–2014*, Białystok, 30 czerwca – 1 lipca 2014); w wystąpieniu *Wyzwania bezpieczeństwa ekologicznego w Arktyce*, (III Międzynarodowa Konferencja Naukowa pt. *Paradygmaty Badań nad Bezpieczeństwem. Jednostki, grupy i społeczeństwa*, 03–05 grudnia 2014 Zakopane), podkreśliłam znaczenie kwestii ochrony klimatu, transportu w

Arktyce, gatunków zagrożonych i in.; w referacie *Wpływ działalności organizacji pozarządowych na ochronę środowiska Arktyki*, (IX Interdyscyplinarne Sądeckie Dysputy Naukowe, Konferencja Ogólnopolska pt. Niepaństwowi uczestnicy relacji międzynarodowych, 27–29 maja 2015 Stary Sącz), zaprezentowałam rolę i znaczenie organizacji jak: Greenpeace, WWF, które koncentrują swoje działania m.in. na ochronie Arktyki. Kolejna prezentacja pt. *Polityka równości płci a rozwój gospodarczy państw regionu Morza Bałtyckiego*, (Ogólnopolska Konferencja Naukowa oraz Podkarpacki Kongres kobiet pt.: Obszary aktywności kobiet, 18–19.06.2015 Rzeszów), dotyczyła porównania wdrażania polityki równości płci w państwach bałtyckich;

Region Morza Bałtyckiego wobec procesów modernizacji, to temat, w którym zwróciłam uwagę na proces konwergencji, który powinien zachodzić w regionie bałtyckim w związku z integracją europejską oraz w ramach regionu Morza Bałtyckiego (Europejskie procesy modernizacyjne. Szanse i wyzwania, 20–21 października 2015 Łódź); w temacie *Integracja uchodźców jako wyzwanie dla państw Europy Środkowo-Wschodniej* (Ogólnopolska Konferencja Naukowa pt. Uchodźcy: kryzys przerasta Unię?, 7 grudnia 2015 Warszawa), brałam udział w panelu dyskusyjnym o skutkach napływu uchodźców do państw nordyckich, ze szczególnym uwzględnieniem Szwecji. Kolejny referat *Wpływ działalności Inuit Circumpolar Council na ochronę praw ludności rdzennej Arktyki* (XVI Konferencja Naukowa pt. Państwo, gospodarka, społeczeństwo, Kraków, 6–7 czerwca 2016), dotyczył oceny działalności ICC na rzecz praw człowieka i ochrony środowiska Arktyki. Prezentacja *Wpływ kryzysu finansowego 2008–2009 na procesy demokratyzacji w państwach regionu Morza Bałtyckiego* (Ogólnopolska Konferencja pt. Region, wspólnota, obywatel... Funkcjonowanie społeczeństwa obywatelskiego w Europie Środkowej i Wschodniej, Łódź 27–28 października 2016), dotyczyła analizy procesów demokratyzacji, jakie zaszły w regionie. W referacie *Wpływ populizmu na stosunek do demokracji w państwach Unii Europejskiej* (Bezpieczeństwo międzynarodowe. Wyzwania i perspektywy, 24 maja 2017 Wrocław) zwróciłam uwagę na rolę propagandy, która skłania narody europejskie do odchodzenia od otwartości i wartości demokratycznych na rzecz suwerenności narodowej.

Rozwój współpracy naukowej na płaszczyźnie krajowej uzupełniałam poprzez udział w Zespole Nauk Społecznych i Historii Badań Polarnych KBP PAN, w którego gronie się znalazłam. Pozostałe organizacje współpracy, których jestem członkiem to: Polskie Towarzystwo Studiów Europejskich (członek) oraz Polskie Towarzystwo Studiów Międzynarodowych (członek).

Umiejscowienie moich badań było możliwe m.in. dzięki podjęciu inicjatywy przygotowania jednego z tomów czasopisma „Miscellanea Oeconomica” w języku angielskim, którego redaktorem naczelnym jest prof. dr hab. Andrzej Szplit. Dotychczas ukazały się trzy tomy o tytułach: *The Arctic and Nordic Countries in the World of Economy and Politics* (współredakcja R. M. Czarny, A. Jankowska, R. Kubicki, nr 2, 2014, ss. 422.), *The North in the World of Economy and politics* (nr 4, 2015, ss. 268.), *Security and Defence in Europe Diverging Interests, Fragmenting Policy* (nr 4, 2016, ss. 306.).

Warto podkreślić, iż opracowanie *Economic Competitiveness of the Nordic Countries* zostało zauważone przez badaczy stosunków międzynarodowych spoza Polski, w efekcie uzyskałam cytowania ww. pracy w Klimova Alexandra, Karl Andersson, Jari Porras, Eric Rondeau, Rybin Andrei et al., *An international Master's program in green ICT as a contribution to sustainable development*, „Journal of Cleaner Production”, vol. 135, 2016, <http://dx.doi.org/10.1016/j.jclepro.2016.06.032> oraz Klimova Alexandra, Karl Andersson, Jari Porras, Eric Rondeau, Rybin Andrei et al., *Erasmus Mundus in PERCCOM: Education for green Industry*. International SEEDS Conference 2015: Sustainable Ecological Engineering Design for Society, Sep 2015, Leeds, United Kingdom. Od.

Od 2015 r. jestem członkiem European International Studies Association, w którym udział pozwala mi na umiędzynarodowienie moich badań w obszarze stosunków międzynarodowych.

Ponadto uczestniczyłam w czterech konferencjach zagranicznych oraz dziewięciu o charakterze międzynarodowym, gdzie miałam okazję prezentować wyniki badań na temat: w referacie *Polityka zagraniczna Litwy, Łotwy i Estonii*, który wygłosiłam podczas III Międzynarodowej Konferencji Naukowej pt. Wschód i Zachód w wymiarze globalnym. Doświadczenia z przeszłości a perspektywy na przyszłość, Kielce 12–13 marca 2011 przedstawiłam kształtowanie polityki zagranicznej Litwy, Łotwy i Estonii, jej główne cele oraz strategie; w referacie *Polityka zagraniczna Rzeczypospolitej Polskiej wobec państw nordyckich po wejściu do Unii Europejskiej*, (XIV Międzynarodowa Konferencja Naukowa pt. Europa XXI wieku. Polska, Europa i Świat 10 lat po rozszerzeniu Unii Europejskiej z roku 2004. Diagnozy i scenariusze na przyszłość, Słubice 6–7 lutego 2014) analizowałam kształtowanie polskiej racji stanu w oparciu o potencjalne korzyści współpracy z państwami nordyckimi; w wystąpieniu *Economic Development of Greenland, Challenges and Chances (The Arctic and Nordic Countries in the World of Economy and Politics*, Kielce 15 May 2014) przedstawiłam sytuację gospodarczą Grenlandii w oparciu o szanse i zagrożenia rozwoju przemysłu wydobywczego; w referacie *Rola Greenpeace w zapewnieniu bezpieczeństwa ekologicznego w Arktyce* (I Międzynarodowa Konferencja Naukowa Uniwersytetu Gdańskiego o Bezpieczeństwie, 16–17.10.2014), skoncentrowałam uwagę na znaczeniu Greenpeace dla ochrony środowiska Arktyki, wskazując na znaczenie oraz skuteczność działania tej organizacji na arenie międzynarodowej; kolejne wystąpienie dotyczyło obszaru stosunków międzynarodowych, w szczególności relacji polityki do ekonomii, i zostało wygłoszone w ramach tematu *Contemporary problems of the international relations: political, economic, legal aspects* (IV International Scientific and Practical Conference, Lviv, October 23–24, 2014); w referacie *Ochrona praw człowieka a działalność Greenpeace w Arktyce* (VII Międzynarodowa Konferencja Naukowa pt. Systemy ochrony praw człowieka: europejski i azjatycki, 13–15 kwietnia 2015 Sejm RP, Warszawa), analizowałam kwestie związane z respektowaniem prawa międzynarodowego przez Rosję w przypadku protestów na Morzu Arktycznym takich organizacji jak Greenpeace; w referacie *The role of globalization for international economic relations* (5th Annual International Research and Practical Conference on Social and Humanitarian Challenges, Lviv 1 July 2015), poruszałam kwestie związane z procesem globalizacji; następnie w wystąpieniu *Sweden's Strategy towards the Arctic*, (Bezpečnostne Forum 2016, 10–11 February 2016 Banska Bystrica), szwedzkie stanowisko wobec Arktyki; w prezentacji *Bezpieczeństwo ekonomiczne państwa w obliczu wyzwań początku XXI wieku* (XVI Międzynarodowa Konferencja Naukowa pt. Europa XXI wieku. Bezpieczeństwo Europy, Unii Europejskiej i Polski w obliczu obecnych i przyszłych zagrożeń. Stan obecny i scenariusze na przyszłość, 4–5 lutego 2016, Collegium Polonicum, Słubice), omówiłam wybrane aspekty kształtujące obecne i przyszłe zagrożenia w Europie; natomiast w referacie *The problem of Refugees in Denmark, Sweden and Finland*, (The 15th International Conference of ISSEI What's New in the New Europe. Redefining Culture, Politics, Identity, Łódź 11–15 July 2016) dokonałam porównania polityki uchodźczej trzech państw Europy Północnej; w kolejnych dwóch wystąpieniach skoncentrowałam uwagę na kwestiach związanych z wdrażaniem strategii zrównoważonego rozwoju. W ramach wystąpienia *Państwa regionu Morza Bałtyckiego wobec koncepcji zrównoważonego rozwoju* (Europa XXI wieku. Przyszłość Europy i Unii Europejskiej w obliczu nowych wyzwań, Słubice, 2–3 luty 2017), omawiałam rozumienie pojęcia przez państwa bałtyckie, wskazując na podobieństwa i różnice w strategiach narodowych względem wspólnej Strategii dla regionu Morza Bałtyckiego. Z kolei w wystąpieniu *Polityka państw regionu Morza Bałtyckiego wobec koncepcji zrównoważonego rozwoju* (Międzynarodowy Kongres Naukowy Zrównoważony Rozwój. Perspektywy na przyszłość, 19–20 maja 2017,

Zabrze) analizowałam różnice w postrzeganiu celów i realizowanych zadań oraz narzędzi monitorujących na poziomie makroregionalnym i narodowym państw bałtyckich.

Efektom aktywności na konferencjach o charakterze międzynarodowym oraz zagranicznym była możliwość wymiany doświadczeń naukowych oraz nawiązania współpracy międzynarodowej, w tym możliwość zaproszenia pracowników naukowych z innych państw do publikacji, które były przeze mnie redagowane. Ponadto, wśród wymienionych projektów na uwagę zasługuje jedna z moich ostatnich aktywności, tj. wyjazd na Uniwersytet Södertörn w Sztokholmie w dniach 21-22 listopada 2016 r., na zaproszenie prof. dr. hab. Kazimierza Musiała, gdzie prezentowałam projekt dotyczący wpływu kapitału społecznego na rozwój gospodarczy regionu Morza Bałtyckiego - *Baltic Sea Region in The Light of The Concept of Social Capital By Pierre Bourdieu* (Conference at Södertörn University, Centre for Baltic and East European Studies (CBEES), Stockholm, Sweden, 21-22 November 2016).

Międzynarodowy charakter miał organizowany w 2015 r. panel w trakcie II Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej pt. Północ w międzynarodowej przestrzeni politycznej i gospodarczej – 14-15 maja 2015 r. Zgodnie z intencją organizatorów miał on charakter forum naukowo-eksperckiego – starającego się przybliżyć i wyjaśnić zmiany zachodzące w regionie północnym. W panelu dyplomatycznym wzięli udział Staffan Herrström, ambasador Królestwa Szwecji, Sergey Andreev, ambasador Federacji Rosyjskiej, oraz Ambasador Krzysztof Jakubowski z Ministerstwa Spraw Zagranicznych, jak również prof. dr hab. Piotr Głowacki, reprezentujący Komitet Badań Polarnych PAN.

Inne osiągnięcia naukowe to: recenzja monografii R.M. Czarnego, Szwecja w Unii Europejskiej. Studium-polityczno-prawne, Kielce 2002; sprawozdanie z I Ogólnopolskiego Kongresu Studiów Europejskich, Warszawa 2014; czy sprawozdanie z II Ogólnopolskiej Konferencji Północ w międzynarodowej przestrzeni politycznej i gospodarczej, Kiece 2015.

Działalność dydaktyczna

Pracując na Wydziale Prawa, Administracji i Zarządzania prowadziłam zajęcia z przedmiotów związanych ze stosunkami międzynarodowymi i polityką regionalną. Wymienić można m.in.: organizacja instytucji pozarządowych, polityka gospodarcza, wspólnotowe prawo gospodarcze, międzynarodowe stosunki gospodarcze, ekonomia, współpraca międzyregionalna, stosunki dyplomatyczne i konsularne, prawo dyplomatyczne i konsularne.

W ramach prowadzonych seminariów dyplomowych dla licencjatów i magistrów wypromowałam dotychczas około 30 licencjatów i 20 magistrów.

Należy podkreślić, że własne zainteresowania badawcze pomagały w przygotowaniu projektu stworzenia specjalności dla studentów Politologii oraz Ekonomii z zakresu *Północnoeuropejskie studia nad rozwojem*.

Ponadto, w okresie 2016-2017. pod kierownictwem dr hab. Grzegorza Rdzanka, prof. UJK, wzięłam udział w projekcie utworzenia „Studiów Skandynawskich” w języku angielskim. Należy podkreślić, iż jest to nowa propozycja dla absolwentów szkół średnich, która pozwala na zdobycie wiedzy oraz na poznanie dobrych praktyk od państw skandynawskich, które są liderami na świecie w innowacjach, konkurencyjności, ekologii, czy kwestii społecznych. W ramach projektu przygotowałam program zajęć dydaktycznych z przedmiotów, takich jak: Economic policy of the Scandinavian states, Entrepreneurship course, Scandinavian companies in global markets, Economic and currency crises, Scandinavian states in foreign economic relations, International economic relations.

Poza analizą współpracy międzynarodowej w regionie Północy obszar moich zainteresowań naukowych wiązał się w dużej mierze z tematyką prowadzonych zajęć dydaktycznych (w latach 2002-2008) z zakresu Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych,

prowadzonych w Instytucie Zarządzania na Wydziale Administracji i Zarządzania UJK. Zajęcia dydaktyczne inspirowały mnie do poszukiwania i opracowywania materiałów dla studentów, które stanowiły przykłady zastosowania wykładanej teorii na gruncie praktycznym. Efektem tej pracy były następujące publikacje z zakresu międzynarodowych stosunków gospodarczych w regionie Morza Bałtyckiego. W 2012 r. w ramach czasopisma „Studia Humanistyczno-Społeczne” (nr 6, 2012, s. 83-94) opublikowałam artykuł pt. *Wybrane wskaźniki funkcjonowania społeczeństwa informacyjnego w regionie nordyckim*. W świetle przeprowadzonych rozważań wywnioskowałam, iż same inwestycje w technologie informacyjno-komunikacyjne są niewystarczające dla rozwoju gospodarczego państw. Na przykładzie analizy rozwoju państw nordyckich wskazałam, iż aby osiągnąć podobne rezultaty, muszą im towarzyszyć skuteczne zmiany w strukturach, procesach, praktykach i postawach.

W opracowaniu *Konkurencyjność nordyckiego modelu gospodarowania*, zamieszczonym w książce pod red. R. W. Ciborowski, R. I. Dziemianowicz, A. Kargol-Wasiluk, M. Zalesko (red.), *Liberalizm czy interwencjonizm? Kształtowanie się ładu społeczno-gospodarczego w Europie w latach 1989–2014*, (Białystok 2015, s. 61–73) oraz w tłumaczonym na język angielski artykule pt. *Economic Competitiveness of the Nordic Countries*, które zostało wydane w „Studia i Materiały. Miscellanea Oeconomicae” (nr 2/2014, s. 25–37) dokonałam porównania konkurencyjności państw nordyckich na arenie międzynarodowej. Kolejny artykuł pt. *Wpływ modelu kapitalistycznego na kształtowanie rozwoju gospodarczego państw w regionie Morza Bałtyckiego*, który ukazał się w opracowaniu *Północ w międzynarodowej przestrzeni politycznej i gospodarczej* pod red. M. Tomala, M. Łuszczuka (Kielce 2015, s. 227-240) miał na celu analizę stopnia zróżnicowania rozwoju gospodarczego państw regionu Morza Bałtyckiego na podstawie kształtowania się PKB na mieszkańca oraz współczynnika giniego. W pracy starałam się znaleźć odpowiedź na pytanie czy kapitalizm ma wpływ na wyrównanie dysproporcji rozwojowych między państwami postsocjalistycznym, znajdującym się w regionie Morza Bałtyckiego a państwami nordyckimi oraz Niemcami. W efekcie analizy wywnioskowałam, iż w badanym regionie nie mamy do czynienia ze zjawiskiem integracji a polaryzacji. Na uwagę zasługuje jedna z ostatnich moich aktywności dotycząca artykułu na temat *Wpływ polityki równości płci na rozwój gospodarczy regionu Morza Bałtyckiego*, który ukazał się w czasopiśmie „Studia i Materiały. Miscellanea Oeconomicae” (nr 2, 2016, s. 365-377). Podjęłam w nim problem równości płci w państwach regionu Morza Bałtyckiego. W wyniku przeprowadzonej analizy udało mi się zauważyć, iż wśród takich zmiennych jak edukacja, zdrowie, płace oraz sfera polityczna, jedynie w dwóch ostatnich kategoriach mamy do czynienia z nierównym traktowaniem kobiet i mężczyzn w państwach regionu Morza Bałtyckiego, przy czym stosunek między płciami jest podobny w państwach południowego i północnego Bałtyku.

W artykule *Rola handlu międzynarodowego Polski z Niemcami w zapewnieniu bezpieczeństwa ekonomicznego*, który ukazał się w czasopiśmie „Bezpieczeństwo. Teoria i Praktyka” (nr 1, 2017, s. 173-184) celem było spojrzenie na rozwój współpracy gospodarczej Polski i Niemiec w latach 1994–2015 i ocena korzyści płynących z integracji gospodarczej w ramach Unii Europejskiej. Przeprowadzona analiza obejmowała wymianę handlową oraz rozwój gospodarczy. Analiza została oparta na koncepcji spadku znaczenia teorii handlu w odniesieniu do teorii D. Ricardo kosztów komparatywnych.

Działalność organizatorska

Szczególnie ważnym obszarem mojej aktywności naukowej była aktywność organizatorska. Załączkiem pomysłu na zintegrowanie badaczy, zajmujących się problematyką Europy Północnej, był udział w ogólnopolskiej konferencji naukowej dotyczącej stosunków międzynarodowych w regionie Arktyki, zorganizowanej przez UMCS w Lublinie. Konferencja pt. *Arktyka na początku XXI wieku. Między współpracą a rywalizacją* (27.11.2010)

zgrupowała blisko 30 referentów przede wszystkim z krajowych ośrodków naukowych. Odbyła się pod patronatem Komitetu Badań Polarnych Polskiej Akademii Nauk (KBP PAN), udział w niej wziął m.in. ambasador ds. polarnych w MSZ RP pan Jakub T. Wolski. W 2012 r. organizacji konferencji skupiającej badaczy Północy podjęła się Dolnośląska Szkoła Wyższa. W 2014 r. przy wsparciu władz Katedry Krajów Europy Północnej UJK samodzielnie podjęłam się kontynuowania tego przedsięwzięcia. W dniach 14–15 maja 2015 r. w Regionalnym Centrum Naukowo-Technologicznym Leonardo da Vinci w Podzamczu Chęcińskim odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa pt. „Północ w międzynarodowej przestrzeni politycznej i gospodarczej”, gdzie pełniłam funkcję przewodniczącej komitetu organizacyjnego. Jej celem była próba zdefiniowania aktualnych i przyszłych wyzwań społeczno-ekonomicznych, dotyczących szeroko rozumianych współczesnych stosunków międzynarodowych w regionie Północy (obszar Arktyki, północnej Eurazji i Ameryki Północnej). Projekt zyskał poparcie i patronat władz uniwersyteckich, Prezydenta miasta Kielce oraz Marszałka Województwa Świętokrzyskiego. Pozostałe aktywności, związane z pracą organizatorską to: spotkanie członków Zespołu Nauk Społecznych i Historii Polskich Badań Polarnych Komitetu Badań polarnych PAN – 1 marca 2012 r. (członek komitetu organizacyjnego); VII Ogólnopolskie Europeistyczne Warsztaty Metodologiczne – 21–22.06.2016 r. (funkcja: przewodniczący komitetu organizacyjnego), III Ogólnopolska Konferencja Naukowa pt. Europa w przestrzeni politycznej, gospodarczej i prawnej – 22–23.06.2016 r. (funkcja: przewodniczący komitetu organizacyjnego).

Podjęłam się również zorganizowania paneli podczas ogólnopolskich kongresów i sympozjów naukowych. W dniach 5–7 czerwca 2014 r. we Wrocławiu organizowałam panel społeczny podczas 35 Sympozjum Polarnego: *New perspectives in polar research*. Z kolei w dniach 18–20 września 2014 w Warszawie byłam moderatorem panelu *Unia Europejska wobec problemów Dalekiej Północy*, w trakcie I Ogólnopolskiego Kongresu Europeistyki: *Polska w procesie integracji europejskiej – dekada doświadczeń*. Rok później wraz z prof. dr. hab. Kazimierzem Musiałem zajęłam się organizacją panelu pt. *Analiza stosunków międzynarodowych obszaru nordycko-bałtyckiego w perspektywie koncepcji Pierra Bourdieu*, w trakcie V Ogólnopolskiej Konwencji Polskiego Towarzystwa Studiów Międzynarodowych pt. *Liberalizm i neoliberalizm w nauce o stosunkach międzynarodowych* (Gdańsk 12–13 listopada 2015). W tym samym roku zorganizowałam panel pt. *Badanie zależności między państwami* w trakcie III Ogólnopolskiego Kongresu Politologii, Kraków 22–24 września 2015.

Ponadto, aktywności zawodowe, na które warto zwrócić uwagę to: wybór na Członka Uczelnianego Kolegium Elektorów na kadencję 2013–2016 oraz wybór na członka Rady Wydziału na kadencję 2016-2020. W 2014 r. zostałam powołana do pełnienia funkcji promotora pomocniczego w przewodzie doktorskim (na warunkach zlecenia) Nr WA-42/PP/2014.

Podsumowując, w swojej pracy naukowej, dydaktycznej i organizatorskiej staram się kierować zasadami uczciwości i rzetelności zawodowej, stale doskonalić swój warsztat naukowy, czynnie uczestnicząc w debatach i dyskusjach naukowych w kraju oraz za granicą.

Joanna Hegdalen